

London. — A hagyományhű cseh-szlovák zsidók tanácsot alakítottak Londonban, amelynek feladata lesz a cseh-szlovák ortodox zsidók érdekeit megvédeni. Az alakuló gyűlés elnöke H. A. Goodman, kijelentette, hogy a csoport együtt kíván működni az Angliában élő cionista és nemcionista cseh-szlovák zsidók képviselével és ha egy lehetőség lesz, úgy a három csoport közös képviselőit fog alakítani.

Anger. — Sikorsky tábornok lengyel miniszterelnök felhívta a Herbert Hoover vezetés alatt álló segélymisszió ügyelmét a „lengyelországi rendkívüli nyomor” felé. Herbert Hoover, az Egyesült Államok Vállalati elnöke, mint ismeretes, a Joint Distribution Commission elnöke és nagyszabású tevékenységét fejté ki a háború polgári áldozatainak segélyezésére érdekében.

New-York. — Michael May, Newyorki Állam legfőbb bíróságának tagja, irányítja a HIAS zsidó emigrációs szervezet pénzügyi kampányát. A pénzügyi kampány egymillió dollárt kell eredményezzen. Az akció jelszava „menekvés, kivándorlás, érvény”, a felhozott összeget pedig az európai háborús zónában fenyegetett zsidó menekülteknek a tengerentúli országokban való elhelyezésére fordítják.

Páris. — Ziegelbaum, a Bund zsidó szociáldemokrata párt elnöke közölte, hogy nem kapott felszólítást a lengyel kormánytól, a lengyel nemzeti tanácsba való belépésre. Ziegelbaumnak röviddel ezelőtt sikerült Lengyelországból Franciaországba menekülni. A Franciaországban élő lengyel zsidók szövetsége felhívással fordul a párisi zsidó szervezetekhez, hogy támogassák a Belgiumból és Hollandiából Franciaországba menekült zsidó menekülteket, akiknek otthonait a németek feldúlták. A szövetség gondoskodik a menekültek elhelyezéséről és ehedeket osztott ki közöttük, ám szegényes eszközei nem elégték ki az egyre növekedő szükségleteket.

Manchester. — Rhis J. Davies, az angol alsóház tagja, aki nemrég tért vissza svájci utjáról, azt írja a Manchester Evening Chronicle című lapban, hogy a németek külföldi devizák ellenében hajlandók zsidókat eladni. Davies a következőket írja: „Később vonatkozó adatok vannak arra vonatkozóan, hogy Németország és egyes semleges országok határai között titkos csempészek folyik zsidó menekültekkel. A németek nyolcezer amerikai dollárban állapították meg minden egyes Németországból kicsempésztett zsidónak az árát.” Davies cikket ezekkel a szavakkal fejezi be: „Új formája ez a rabszolga felszabadítóknak”.

Montreal. — Prof. Richard Kronner, Németországból elűzött hírneves zsidó tudós, a montreali McGill-egyetem meghívta a logika és metafizika tantervére. Kronner professzor 1884-ben született Breslauban, 1912-ben a freiburgi egyetem magán docense, majd 1919-ben ugyanannak az egyetemnek a tanára lett. Később Kielbe került meghívást, de 1934-ben a nemzeti szociálista diákok elűzőkék az egyetemről. Németországban alapító tagja és társkiadója volt a „Logos” című folyóiratnak. Számos nagy feltűnést keltő filozófiai mű szerzője.

Róma. — Az amerikai Joint európai vegreható bizottságának elnöke, Morris C. Tropper, Romába érkezett, ahol megbeszéléseket folytatott William Phillips-szel, az Egyesült Államok római nagykövetével, valamint Myron C. Taylorral, az Egyesült Államok vatikáni követével. Tropper Rómából visszatért Párisba. A közeljövőben a Joint ideiglenes irodát létesít Svájcban.

BUN DE IMPRIMAT.
„GRAFICA”, ORADEA

— A chilei kormány nem tesz fajl, vagy vallási megkülönböztetést a bevándorlók között. A chilei sajtó hivatalos forrásból származó értesülést közölt, amely szerint megtiltják a zsidók jövőbeni bevándorlását Chile állam területére. Ez a közlés, amely félreismérhetetlen fajl tendenciát tükrözött vissza, igen kínos benyomást keltett nemcsak a chilei zsidó közösség, hanem a lakosság többi körében is. A Hicem vezetőjének irányítása mellett zsidó küldöttség kereste fel Santióban Cristobal Saens külügyminisztert, hogy vele megtárgyalja ezt az ügyet. A miniszter a küldöttség előtt sajnálatának adott kifejezést, hogy a kormány határozata téves értelmezésekre adott alkalmat. Hangsúlyozta a külügyminiszter, hogy a kormány nem kíván fajl, vagy vallási megkülönböztetést tenni a bevándorlók között. Saens miniszter felhasználta az alkalmat, hogy csodálatát fejezze ki a chilei zsidó lakosság által végzett művel szemben. A zsidó elem — mondotta a miniszter — nagy gazdasági és kulturális érdemeket szerzett országunk felvirágztatásában. Az ország éppen úgy megkövívánja a zsidó, mint a nemzsidó elemek bevándorlását és a kormány rövidesen íly irányú törvényjavaslatot fog a parlament elé tejesztetni.

— Internálják Angliában a német és osztrák menekülteket. Jelenlétük, hogy az angol belügyminisztérium elrendelte az összes 16 és 60 év közötti német és osztrák származású férfiak internálását. Hivatalosan közlik, hogy csak átmeneti jellegű intézkedésről van szó, amely körülbelül háromezer lélel érint, akiknek többsége menekült. Közülük igen nagy számban akadnak zsidók. A belügyminiszter által kibocsátott rendelet többek között így szól: „Az internálási intézkedés a legnagyobb sürgősséggel bir azokon a területeken, ahol katonai szempontból különleges óvatosságra van szükség. Sajnálatos, hogy ezek az intézkedések egyes esetekben, kacsak átmenetileg is, de a legnagyobb szigorúságot igényelnek. A rendelet által érintett személyek, akik az ország vitális érdekei iránt megértést tanusítanak, jóviselkedésük tanujelét fogják adni, ha önként alávetik magukat azoknak a korlátozásoknak, amelyeket a szükségletek a legmesszebbmenő mértékben indokolnak. Az angol kormány célja, enyhíteni intézkedéseinek szigorúságát, ahogy erre lehetőség adódik”.

— Gyermekszereplő, mindenek zsidó nőt azonnalra felvesz: Buchsbaum, Marghita. Értekezhetni: Grosz, Oradea, str. Poetul Goşa 2.

Pályázati hirdetés
Simleul-Silvaniei Aut. Orth. Izr. hitközsége elhalálozás folytán megüresedett első metszői állásra ezenl pályázatot hirdet.

Pályázók: Jámbor előéletű, elsőrendű, kellemes hangú metszők kell legyenek, akik a

בעל תפלה ובעל קורא. שו"ב állást kifogástalanul betölteni képesek. Pályázók felhivatnak, hogy életkorukat és családtagjaik számát az Elnökséggel közöljék.

Próbaimára csak a meghívottak lesznek bocsátva és utköltés csak ezeknek lesz térítve.

Mándel Hirsch jegyző. elnök.

B-U-M-O-R

ISTEN ITÉLETE IGAZSÁGOS

A zinkovici dájón, aki arról volt nevezetes, hogy nem veti meg a vesztegetést, negyven éves korában megsekkült. Erre Zinkoviczban felhangzott a kérdés:

— Hogyan lehet ez, hogy a nagy „elfogadó” megsekkült? Hiszen trva vagyoni: „A vesztegetés megvakítja a bölcsek szemét.” Tehát akkor meg kellett volna vakulnia és nem siketülnie?

— Ez onnan van, — felelték a zinkoviciak — mert a zinkoviciak mindig csak ígérték a dájának a pénzt, úgyhogy csak a fülének volt öröme benne, de nem adtak semmit. A dájón szemé tehát sohasem látta a pénzt és így büntetlenek lévén, nem is büntethették. Ellenben büntették a fület.

BESZÉL, BESZÉL, BESZÉL

Egy lengyelzsidó jött egyszer Németországba és belévedt egy neológ templomba, ahol éppen prédikáció volt. A lengyelzsidó, aki megszokta, hogy a templomi beszéd, a dross, mindig tele van a Tóra szédíté mélységeivel és káprázatos elme gyakorlatival, kissé hűvösen hallgatta a „predikác” virágos szóadástát, s amikor egyik hirtorsza megkérdezte, mit szél ehhez a prédikációhoz, a lengyelzsidó így válaszolt:

— Egy régi kérdésemre (látálam ebben a szónoklatban feleletet.

— Hiszen nem is volt semmi kérdés meg felelet a prédikációban! — csodálkozik a hívő.

— Hát figyeljen ide — szólit a lengyelzsidó. — Már rég törtém a fejemet a következőkben: Köhélet felsorol 28 ellentétes idészerséget és mindegyik olyan, hogy az ellentétek közt van középút is. Például: „van ideje az építésnek és van ideje a rombolásnak” — mondja Kohélet. De lehet középút, ha valaki se nem épít, se nem rombol. „Van ideje az ültetésnek és van ideje a kitépésnek.” Itt is lehet középút, amikor valaki se nem ültet, de ki se tép. De ennél az ellentétnél, hogy „van ideje a beszélésnek és van ideje a hallgatásnak” — nem tudtam, hogy hol van középút? Mert vagy beszél valaki, vagy hallgat. Ez a hitszónok azonban megjellette az én régi kérdésemet, ő beszél, beszél, beszél és — mégsem mond semmit.

HOL TART?

A bródi rabbi, a „Jad Hameir” híres szerzője egész nap a bészhamidrásban szokott ülni taliszban és tefillinben és el van mélyedve az imába, vagy a Tórába. Egyszer gyűlés volt és az előjárásának szükségé lett volna a rabbi döntésére. Az elnök átküldte a sameszt, nézze meg, kész-e már a rabbi az imával és akkor hívja át. Az egyházi visszajött és elmondta, hogy a mester még imádkozik és a „vajvorech David”-nál (És áldotta Dávid) tart. A rasekol éppen rászólt a sameszre:

— Azt szeretném tudni, hogy a „vajvorech” szónál tart-e, vagy a „Dovid” szónál, mert míg a mi rabbinak — Isten éltesse — eljut az egyik szótól a másikig, beletelik még egy félóra...

ORVOSI TISZTELETDIJ

Az orvosi tisztelédij is sok anekdóta kuforrása. A kisebb-nagyobb összegek, amelyeket valaha szeméremesen, borítékba zárvá nyújtották át a betegek, illetve ekkor már gyógyultak. Bizony, ezt a borítékot a legkevésbéen nyújtották át szívesen, pedig kevés jobban megszolgált pénz van, mint a gyógyítás fáradságát, tudást és rengeteg lelkiismeretességét kívánó munkájáért járó összeg. Dehát az emberi természet már ilyen: elfelejtí a bajt, az ijedelmet és csak azt látja, hogy kézzelfogható ellenérték nélkül kell fizetnie.

Népszerű anekdóta példázza ezt a közhangulatot:

— Nos, szól az anekdótabeli orvos, — ön teljesen meggyógyult. Most csak a legteljesebb nyugalomra van szüksége. Óvakodnia kell minden izgalomtól.

— Akkor ne küldje a számlát doktor ur — válaszolja a tárgyilagos páciens.

NEPUNK

Director și Șefredactor: **Wasserstrom Sándor**

ORADEA

Redactor responsabil: **Leitner Zoltán**

DZSINGISZ-KÁN

Minél többet forgatjuk a történelem könyvet, minél jobban elmélyedünk rég leünt korok tanulmányozásába, annál jobban ráeszmélünk arra, hogy — nincsen semmi új a nap alatt. Azt hihetnénk, hogy a „totális háború” is valami egészen újszerű, amire nem volt még példa a történelem folyamán. Holott ez a totálítás, már többiben kapott szerepet az emberiség dicsőségesen — dicstelen évezredeiben.

700 évvel ezelőtt Mongoliából is elindult egy totális háború, amelyet a világhódító Dzsingisz kán indított el, de szédületesen nagy sikerek után mégis leült a história intamentumától. A történelem adatai szerint 1217-ben indult el „valahol Mongoliából” egy olyan „motorizált” hadsereg, amelyben a loerőket valóban cpró, de szívós tatár lovak képviselték. Olyan harcrendekbe sorakoztatta ezeket a mai tátarokat, hogy a megindított „olenziva” folyamán ellenállhatatlanokká váltak. Villámháborút csinált, amelyet nem a mai hadvezérektől tanult el, nem ismerte a Schlieffen-tervet és nem ovasztá Ludendorff híres könyvét sem és mégis; az volt stratégiájának alapelve, hogy villámgyorsan kell rácsapni az ellenségre, ha azt akarjuk, hogy totális eredményt érjünk el. Ha nem történelmi adatok bizonyítanak, akkor talán el sem hinnők, hogy 700 évvel ezelőtt Dzsingisz-kán olyan széles látókörű stratégia volt, aki 15.000 kilométernyi távolságra is eljutott kiindulási helyéről.

Tudjuk azt is róla, hogy a szüüziai Lignitznél német és lengyel lovagok útját állták, de a tatár motorizált osztagok lehangereittek ezt az ellenállást is, ahogy mindent és mindenkit leliportak, végig Ázsia és Európa síkságain és hegyein. Győzött és mégis vissza kellett vonuljon, mert dicsősége telőpontján elérkezett az a pillanat, amikor már a delelőre érő dicsőségenek napja gyorsan leáldozik.

Dzsingisz-kán nagyobb történelemformáló volt — bizonyos tekintetben, — mint Julius Cézár, nagyobb, mint Nagy Sándor és mélyrehatóbb, mint Napoleon. S mindezek a világhódító cészarok, császárok és kánok letűntek a történelem színpadáról, mert uralmukat megdöntötte a Sors mindent kiegyenlítő és egyensúlyt követező vastörvénye.

Dzsingisz-kán nagyszerű szervező volt,

kitűnő politikus és előrelátó hadvezér. Nem vad hordái voltak, hiszen az akkori idők „legmodernebb” hadviselési módszerét alkalmazták. Még puskaport is használtak, amit a kínaiaktól tanultak el. Volt vezérkara is, akik a térképet is ismerték. De ami legjobban emlékezteti a történelemkutatót a mai időkre az, hogy ismerte a ma annyira tragikusán-dívalos jelszó lényegét, a totálitást is. Egyik tábornokának, Szubutaj-nak az volt az elve, hogy a legázott népeket és városaikat nem szabad meghagyni, hanem ki kell irtani őket. Miért? Mert a „gyöngö” fajokat, amelyek nem élnek harci életet, ki kell irtani, mert nincs szebb feladata az erős népek, mint kiirtani a gyengébb népeket. Ez volt a dzsingisz-káni totálítás és voltak egyes országok és népek, amelyeket ez a totálítás ki is

irtott a tatárjárás idején. Viszont volt olyan „megértő” tábornoka is, aki „csak” rabszolgaként kezelte a népeket, akiket legázott és kegyetlenül megdölgöztatta őket; a mongol haza javára. Kína és Oroszország népeit nem irtotta ki, hanem rabszolgárukká, viszont Perzsiát, Mezopotámiát és Palesztinát feldulta, öntözóműveiket megsemmisítette, városaikat lerombolta, népeiket legyilkolta.

Az is tanulságos, hogy azokon a helyeken, ahol nem törekedtek tökéletes elnyomásra, ott tovább uralkodtak, mint ahol erőszakkal liporták le a népek önértetét és akarásait.

Az egész akkori világ hevert Dzsingisz kán lábai előtt. A korabeli civilizációt feldulta, a népeket kiirtotta és megalázta. De sorsát, — mint egyetlen világhódító, — ő sem kerülte el. Az ázsiai Dzsingisz kán épen úgy elpusztult, mint a többiek. Jól mondja az irás: aki karddal él, kard által aht meg...

Palesztina körül crősödik a háborus feszültség

Itália hadbalépésével a Földközi-tenger valamennyi országa, gyarmata és mandatórius területe automatikusan hadszintérré vált és nem tudni, hogy hol és mikor lobbannak fel a harcok. A palesztinai angol hatóságok messzemenő intézkedéseket fogantatosítottak az ország biztonsága érdekében, mert rendkívül fontos katonai és nyersanyag bázis a brit közlekedeti tengeri és szárazföldi haderők szempontjából.

A feszültség kiséző jelensége, hogy újabb jelentős csapatgyűlések érkeztek Palesztinába a brit birodalom különböző részeiből, s a feszültség jele az is, hogy az utóbbi napokban a palesztinai zsidó ifjuság köréből mind többen jelentkeznek önkéntes katonai szolgálatra.

Kétségtelen, hogy bármiképen is alakuljanak a francia hadszíntéren az események, azok kihatással lesznek a Földközi tenger valamennyi partvidékére. A sziriai francia érdekszféra megváltozása is óriási kihatással lehet Palesztinára. A müncheni tanácskozás, amely Hitler kancellár és Mussolini között lefolyt, bizonyára kihatással lesz annak a háborúnak további eseményén, amelyet a brit világbirodalom minden körülmények között továbbra is folytatni fog. A palesztinai helyzetre döntő befolyással lehet a müncheni tanácskozás, meg az a körülmény is, hogy hol és mikor akarnak a tengelyhatalmak támadni a mediterráni tenger partvidékén. Kérdés: mi lesz a francia hadiflottának sorsa? Sok olyan probléma vetődik még fel, amely a zsidó országépítés sorsát hosszú időre meghatározza.

Annak dacára, hogy az angol kormányzat az elmúlt husz év folyamán mesterséges akadályokat iayekezett a zsidó település útjába állítani, e pillanatban mégis fél millió zsidó folytatja az építés nehéz és nagy munkáját. Ha meg lett volna a lehetőség, hogy egymillió zsidó lakosa legyen az országnak, akkor könnyebb lett volna ma a helyzet, de így is bizunk a zsidó vitalitásban és abban, hogy a tengelyhatalmaknak minden zsidóellenes beállítottáguq dacára, nem vetik el a zsidó építés toleránsát Palesztinában. De most még a brit hajóhad és szárazföldi erők töretlenül állanak őrt a brit birodalom minden pontján és a háború végső kimenetelére ez a körülmény döntő befolyással lehet, dacára az eddigi nagy kudarcoknak. Mindenesetre aqgódással tekint a világ zsidósága a Földközi tengeremléki jelenségek felé, mert taqadhatatlanul nagy reménységűq Palesztina a gáluti sötét éjszakában.

mics-e szándékában elhaesni ösei hitét? Mire kategetikusán ezt válaszolta:
 — Ezem agában sincsen!... Már azért sem, mert jellemtelen dolognak tartom.
 — De ha nem is az Ön jölétéről, legclább unokájáért, aki meg leg születni...
 — Azért meg pláne nem! Mit gondol, egy ismeretlen, de bizonyára pökhendi és nagyapját hatalmas szegényellő licurórt csak nem leszem ünnepe az életmet... Ha még egy vendég, becsületes zsidó hu lenne...
 Sok guny van ebben, de — fején taláta szügel...

Egy kis falu — nagy szive a bihari hegyek között

Jól esik erről írni, bár szomorú történel. Meghalt tragikus körülmények között egy 32 éves fiatal asszony Gábris biharmegyei kis községben. — Ritter Lajosnének hívják a viruló fiatal asszonyt, aki nem is tudta, hogy milyen súlyos kórt hordoz szervezeté. Amikor mea orvosokhoz került, már késő volt és fiatalon itt kellett hagyja kétségbeesett családját bus gyászában.

De azért ebben a szomorú esetben van valami, ami — a közre nézve — mégis vigasztaló. Amikor a faluban megtudták a halálhírt, megszólalt a román templom harangja, hogy ezzel adja meg végső liszletelt az elhunyt fiatal zsidó asszonynak. A kis biharmegyei falucska jöszivő román népe nagyon szerette ezt a jölelőt asszonyt, mert emlékezett, hogy amikor a templomot építették, nagyobb adománnyal és igáinak inaven való rendelkezésre bocsájásával megmutatta, hogy miképpen lehet apolni a román-zsidó barátságot, amit nem tud elrontani még a rosszakarat sem.

Megkondultak a kis harangok és vitlék ki a szánóföldeken dolozó lakosság közé a hírt, hogy halottja van a falunak. Bár nem úgy imádták az Örökkévalót, mint a falu többi lakosai — hanem a zsidó imaházba kerültek el, ha az ünnepek kövételtek, — de embertárs volt és szive együtt lüktetett a többi emberekkel és

közül mesterét elkísérheti az iskolába, vagy az iskolából haza, a nap valódi hőse lesz, kit daltal, edességel ünnepel a rokonság. Purimkor ünnepelesen meghordozzák s megégetik a Hámanyt szimbolizáló fatuskót; a purimnapon tüzön azután — akár az északi országok ősi „Szent Iván” tüzén — a város apraja-nagyja át szokott ugrálni, mialatt a gyerekek csufondáros vagy gyözelmi dalokat énekelnek.

A szombatot általában szigorúan megtartják. Ezen a napon az egész tartományban szüneteknek a heftvásárok: zsidók híján az arab kereskedők sem rendezik meg vásártalakat. Nemrég még általánosan ismeri intézmény volt a szombattutár, ki a péntek este heáltával hangos kiáltással gyertyagyújtásra hívta fel a város vagy telep lakóit: Eslau Sabbat!

De legszebbek a lyblal zsidó esküvők. A zsidó menyasszony egészen eljegyzése napjáig lefátvolyozottan jár; völegénye előtt is csak eljegyzése napján fejt fel arcát. Az eljegyzést követő napokban a völegény a henna nevű festőndvényből hatalmas kötegelűd menyasszonyra házába, hogy ott azokat felcölgozzák esküvői dísznek; a menyasszony „halkarsa napján” pedig pénzt szórnak szét teli marokkal az utcán és a lakodalmas házban. Az esküvői menetet láklyás, virágos csoport nyitja meg. Amint a völegény háza elé érnek, az ifjú ember egy korsó vizet önt ki háza küszöbé elé; hasonlóképp a menyasszony is előt két tojást a háza elé, hogy a nagy ösümbe némi bánat s Jeruzsálem pusztulásának kédes emléke is belevegyljön...

Megán a lakodalmon aztán duhaj jókedv uralkodik, ének, tánc és valóságos hefeheja, melyből a rokonságon kívül az egész város kiveszi részét...

amikor a görög keleti templom épült, ő is hozzájárult annyival, amennyivel tudott.
 Most a templom megköszönte a jöt. Illelőleg a kis harang adta hírvül, hogy van emberi együttérzés és szeretet. Kár, hogy annak a kis templomnak harangja nem elég erős ahhoz, hogy messzi csengjen és az összes emberek fülébe rikollsa, hogy mitundók vagyunk, de ha kell, együttérzünk. Sokáig visszahanazott a harang szava, azután elhalkult. A mi szívünket melegség fogja el, amikor hírvül adjuk az esetet és bizonyos, hogy másutt is ugyanilyen érzést kelt azok soraiban, akik olvassák.

Wiesel Jenő halála

A közbéeseő ünnep miatt nem volt alkalmunk előbb foglalkozni egy kiváló zsidóember tragikus elhunytával. Az aradi vallásos zsidóságának éveken át volt vezetője Wiesel Jenő, aki 59 éves korában egy epomültét következéleben Budapesten elhunyt. Halála után Aradra szállították holttestét, ahol óriási részvét mellett temették el.

Wiesel Jenőnek heivadhatalan érdemei vannak az aradi ortodox hitközség fellendítése körül. Mint annak hosszú éveken át volt elnöke, neki köszönhető orozslánrészen az új templom építése, amelynek céljaira ő maga is hatalmas összeget adott. Amikor pedig a Talmud Tórárt és a rituális fúrdót építették, az ő aqilláds és nagy áldozatkészsége lette lehetővé ezeknek a mintaszertü intézményeknek megloromlását is. Amellett nagyserü érzékkel tudott vigyázni arra, hogy a hitközség békéje befelé megóvassék és olyan atmoszférát teremtsék a nyuqatli szertartás hitközséggel is, amely egészen szívélyes és szeretetteljes, mondhatni testvéri volt.

Akárhova is állította tevékenységének ádásthozó lényegét, mindenütt csak életéket alkotott. Legutóbb is, amikor a hitközség anyagi helyzetét nagyobb adóemelés követelt, mint az adókövető bizottság elnöke, olyan tapintatosan végezte el nehéz feladatát, hogy az emelést olyképen sikerült keresztülvinni, hogy a hitközség is meg volt elégedve és a tagok is.

Sokirányú közéleti tevékenysége mellett természetesen volt ideje arra is, hogy vállalatit is mintaszertü vezesse és példaképe volt a munkás, szilárd jellemű, korrek kereskedőnek.

A temetésen — mint már említettük — rendkívül nagy tömeg kíséerte utolsó útjára ezt a derék embert. Schreiber Joachim főrabbi megharolt szavakkal esostelte a megboldogult heivadhatalan érdemét. Ulána Scharfstein Jakab jelenlegi elnök bucsuzott lőle keresetlen szavakkal, könnyekig meghatóttan.

Lipkovitz Gyula szentgyóleti elnök a Chevra nevében bucsuzott. Dr Kelemen Gábor a nyuqatli szertartás hitközség nevében hozta el a nagy közület utolsó íatenvolod-jét és kiemelte, hogy neki köszönhető az a jóviszony, amely a két hitközség között fennáll. Majd Szabó Márton kántor recitálta a kéi molé rachmimot.

Az elhunytat három fia gyászolja. István fia, aki atyja vállalatit vezeteli és szintén apja nyomdokain halad. Jötekony-ságáról ismerik. Béla fia, orvos. Legiljabb gyermeke Zoltán, Palesztinában lakik. Egy igaz, derék, talpig becsületes férfiu gyászolnak az aradi zsidók, aki — aránylag — ily fiatalon hagyta el a jócskekedetelnek földi színhelyét, hogy nevének lennmaradásában és a rája való emlékezősben találja meg örök jutalmát...

Milyen érdekesek a sors utjai

Ujra egy régi lemez veszünk elő, de mert megint „sláger”, lejátszuk a gramofonon. Emlékeznék rá olvasóink, hiszen oly sokszor istunk már arról, hogy míg a „cionista-bolondság” agitátorai exiszten-ciát, életlehetőségeket lecsöröltek el, addig más zsidók vagyont gyűjtöttek és minden lehető és lehetetlen eszközzel Palesztina felépítése ellen harcoltak. Nem lehet keserűség nélkül gondolni arra, hogy a gálutü „előreidők”, meg azok, akik dacolva minden veszéllyel kimentek, hogy a kemény ugatit felszantsák, hogy moszkitók malária-löszével tagjaikban mocsorokat csapoljanak: azok lenézést kaptak azoktól, akik ma, jól felhiztam anyagjokban, földeket vesznek odakünn, pénzeket utalnak és certifikátokat sze-reznek.

Van ebben valami pokolian igazságtalan, hogy azok szeretnek lőkés certifi-kátokat a maguk és családjuk számára, akik egyebet sem tettek, mint ócsarólták a cionisták munkáját és azt istenteleennek, zsidótlannak és állapásra méltónak találták. Van ezek között világhírű rabbi, rengeleg nagyfőkés, de van közöttük meggazdagodott grájzeros is. Eddig ugy jártak-keltek a sok „cionista hülyeség” között, mintha ök direkt rádió összekölte-leben volnának az éggel, ahonnan megsugáltak nekik, hogy ez az orozslánpítés még arra sem mélló, hogy két évvelé eliatl egy garast is áldozzanak érte. De most ott a kérvényük az illelékes hivatalok előtt és certifikát után járnak, mert felmutatják azokat a fontokat, amit az-alatt az idő alatt szerzeltek, amíg a löb-biek az életüket áldozták az eszméért.

Nem lehet keserűség nélkül gondolni erre az igazságtalanságra és ha önálló zaidó közigazgatása volna Palesztinának, akkor ezeknek még akkor sem szabadna beutazási engedélyt adni, ha százezer fontot is mutálnak fel. Nem, ezeknek so-hasem szabadna bejutni Palesztina föld-jére. Egy élet minden bűnét nem szabadna ezer fonttal megváltani, ami továbbra is az övek marad. De hiába, a mai világröndben pénz beszél, hiába ugaltat a cionista kutya évtizedeken át...

NEM KORLATOZZAK AZ ÉLELMISZERELLÁTÁST PALESZTINÁBAN. Megbizható körökből szerzett értesülések szerint a hatóságok nem foglalkoznak azzal a gondolattal, hogy a palesztinai élelmiszer-cél-lást korlátozzák. A hatóságok azonban in-tézkedéseket tettek, hogy szükség esetén el-lenőrizhessék az élelmiszerek szétosztását. A kereskedőket felszólították, hogy közöljék azon nagykereskedők neveit, akiklőt liszt, vaj, margarin, cukor, rizs, ételolaj és zsira-dékszükegleteiket beszerzik. A kormány lépéseket tett arra nézve, hogy biztosítsa a lakosság zavartalan ellátását.

Ezüst
 menorák, gyertyatartók, serlegek, evőeszközök, templomi kezgerek bármily művész kiívitelben legolcsóbb árban.
 Gyártása és eladása:
„TACAMUL”
 ezüstáru gyárban
CLUB, Str. Gen. Neculcea No. 8.

WASSERSTROM SÁNDOR

A fény városának történelmi tragédiája

Visszaemlékezések Párisra, ahol a háboru júriái tomboltak

1.
MENEKÜLŐ SZÁZZREK ROHANNAK A LEGSZOMORUBB BIZONYTALANSÁGBA...

Irtózatos harc tombolt Páris körül, de most már elűnek a harcok körülfötte és lezáródott a történelem egyik leg-szomorubb korszaka. Nem tudjuk e pillanatban, hogy milyen fordulatot vesznek az események, hiszen minden nap egy évszázadot jelent, de nem lehet egy-könnyen napirendre térni Páris tragédiája felett. Több, mint kétfélszáz német ostromolta ezt a várost, amely az egész világra szerie szörta fényét, ragyo-gását, szépségét és szellemi felsőbbiséget. Nagy volt a fé: amelyet a franciák elvesztettek.

Milyen borzalmas napokon ment át a négy-mil-lió lakosu Fény városa. Mennyi emlék, mennyi történelem, mennyi szépség és boldog élet hullott porba. S milyen emberitömegek vándoroltak tovább, hogy ne találkozzanak a győzőkkel? Különösen a zaidó százezrek, akik már találkoztak

s tudják, hogy számukra örömet ez már nem jelenthet. Tragédia az számukra is, akik hirdették. Hogy miért kell éppen annak a népnek ennyit szenvedni, amely eddig a legmegértőbb volt a zaidó gédiával szemben? Miért kellett annak a városnak pusztulnia, amely oly sok emigránsnak adott végle-ges, vagy ideiglenes menedéket?

A gyönyörű bulvárokon, az elfoglalást jelentő napokban a menekülők százezeri rohantak gyalog, autókön, ki a vasutállomásokra, hogy valahol biztonságba kerüljenek. De mentek a bensülött párisiak is, a sok zaidó családok, amelyek évszázadok óta éltek ott. Otthagyták a vagyont, az életet jelentő biztonságot és ki tudják, melvik eldugott kis faluban, vagy annak határán kell felűssek sátoros cigányok módjára sátorlójukat.

2.
PÁRIS ELESETT...

Milyen jó volna most is erről a Párisról írni, amelyet e sorok írója is látott néhány évvel ezelőt! Arról a modern, ragyó Bé-belről, amelyben szüdtülten és lenyűgözöttlen áll meg a halandó ember. Szivettépe még a gondolat is, hogy amit évszázadok építettek, az milyen veszélyben volt heteken át és hogy fenyegette létét a sok bombavető repülőgép? Páris körül tankok oszto-gáltak a halált és a rohamozó gyalogság elérte célját: Páris elesett.

Páris elesett, Páris gyászol, Párisban az ellen-ség alatt remeg az aszfalt. Még nincsen vége a háborunak, a francia hadvezetőség megmondotta, hogy Páris elesével nem adia fel a harcot. Reynaud miniszterelnök kétségbeesett hangon kéri az amerikai demokrácia segítségét és lehel, hogy Roosevelt népe hathatós segítségét nyujt majd. De Páris sorsán ez már nem változtat. Ez már „tus” lesz a németek kezében. A gloire nagyserü népe egyedül áll szemben a hatalmas tulerővel, amely győzelmi mámorá-ban úgy érzi, hogy nagy ellenfelet térdre kényserít. Csüggedés és reménytelenség kellene urrá legyen felettük. De nem szabad minden reményt elveszíteni. Hinni és bízni kell abban, hogy jöhetnek még csodák...

3.
PÁRIS:

A MENEKÜLTEK LEGFÖBB AZYLUMA... Párisból elmenekült a nép egy része. Ki tudja, hány kö-zöttük a zaidó? Majd csak a történelem kutatója fogja

felderíteni tudni, hogy mennyi zaidó vette kezébe a vándorbotot. Páris: a menekültek legfőbb azyluma volt. A németországiaké, meg a világ minden részé-ből menekült zaidók. És most ki tudja, merre vándorolnak? S ki tudja, hányan maradtak ott, mert képtelenek voltak a továbbmenekülésre.

Már nem bírták idegeik. Már halálosan fáradtak lettek. Nem tudták tovább cipelni az élet terheit és cökönköfjüket. Még azok is, akik Belgiumból, Hol-landiából menekültek át és azt hitték, hogy itt nyu-galomra találnak, mert — Páris nem érhetik el a német csapatok. Még dobogott a szívük a remény-telen rohanásban, még azt sem tudták, hogy hol pihenhetnek meg és már újra tomboló harc közepébe kerültek. Már ujra menekült-oszlopok között menek-telek. Az országutakon végeláhatatlan sorokban vonulnak a szerencsétlen franciák, a menekült belgák-kal, a legszerencsétlenebb hazátlan zaidókkal együtt — a reménytelenségbe.

A belga-német-holland-orosz és lengyel menek-ült együtt kell elhagyják Páris a bensülött zaidók ezreivel, meg a francia polgárokkal együtt, akik kétségbeesetten látják, hogy mint gyöz a erő a szellemiek felett.

Ki tudja, hány ember könnyezik meg nem csu-pán azt, hogy mennyi érték pusztul el, meg még saját egyéni sorsát sem, hanem könnyezik azon, hogy a „szellem” kap halálos sebet, amelyet gígászú fegyverek okoznak, a világ egyik legszebb és legnagyobb városában.

4.
SIRATJUK PÁRIST...

Siratjuk Páris, mert kedves számunkra, siratjuk, mert igazi és lelki hozzájárulónk vannak ott siratjuk, mert ezt a sor-sot nem érdemelték. Siratjuk, mert ki tudja milyen jóvá várá? Hetven évvel ezelőt már tapostak német katonák Páris utcáit, de utána újra férgyo-gott a francia gloire. Mi hisszük, hogy minden, pil-lanatnyi csüggedés dacára, felvirrad még Páris napja, a szabadság, az emberi boldogság Párisé.

Most, amikor naponta százezer is kijeljük Páris nevét, emlékezzünk Párisra, mint a zaidóság egyik nagy városára, annak zaidó emlékére, intézményeire és zaidó hangulatára...
 Részlet egy Párisból érkezett levélből:

5.
PÉNTEK ESTE A NAGY ROTSCCHILD ZSINAGÓGÁBAN

Néhány száz lépésnyire a nagy operától, a Rue de la Victoire-ban emel-kedik a világhírű Rotchild templom. Az istentiszte-lel, amelyet a franciák „Le service”-nek, vagy „Le culte”-nek neveznek, nyári estéken mindig korán kezdődnek, de most különösen korán, mert még a sötéttség beállta előtt akarják befejezni.

Az előcsarnok lépcsőin, amint felfelé megy az ember, perselyeket csörgetnek teléje és amint belep az istenházba, tágas, magas, impozáns templom helyeje tárul elénk. A két női karzatot csak nagy ünnepeken használják, — mert máskor a hölgyek a földszinten helyezkednek el, — most kinyitották. Mert ünnepkor a francia zaidó nő is imádkozni jár, nagyobb számban, mint máskor és most különösen, hi-szen legtöbben aggodnak bevonult férjfeléért, gyer-mekeikért és imádkoznak magukért is. A templom ünnepi hangulatában is érződik az izgatottság, a tü-relemtelenség és bizonytalanság.

A HABZÓ FOGPÉP

A frígláda közelében rabbik ülnek. Valamen-nyien ornátusban vannak, amely Franciaországban minden egyház papja részére kötelező. Hatalmas karimájú fekete kalapot és ugyanolyan színű reve-rendát hordanak, ugyanarra, ha nem tudnánk, hogy zaidó templomban vagyunk, hanem az utcán talál-koznánk velük, azt hinnék, hogy „curé”, azaz pié-hános, vagy „pasteur”, telkés az illelé. A templom-szolgák a lépcsőzetes oldalúlések előtt állanak szá-bályos távolságra, talpig feketében, rektori, vagy polgármesteri díszlánccal nyakukban és olyan napo-leoni díszissákkal, amilyeneket diplomáták horda-nak. Ugy néznek ki a mi szemünkben, mintha válo-gatott reprezentábilis férfiak volnának, csak amikor széjjelviszik az imakönyveket és mindeniket lekezel-nek, akkor látjuk csak, hogy díszruhába öltözött — sámeszek.

6.
A KÜLSŐ BORZALMAK ELŐL

A templomban A PÁRISI ZSIDOK A TEMPLOMBA MENEKÜLNEK... A templomban megkezdődik az isten-nepi isten-tisztelet. Az al-memor nincsen sem a templom közepén, sem pedig egészen elől, — ott énekel a kántor. Hatalmas a templom, egy kissé elvész benne a hangja. Majd lecsendül az orgona és végül az egyik fiatal rabbi francia nyelven beszédet mond, amelyben a mai súlyos helyzetről beszél, meg azokról az örök zaidó feladatokról, amelyekről soha nem szabad elfeled-kezní. A francia nemzetért és a francia fegyverek győzelméért mond imát és a közönség csendben el-lávozik, nyomatot kedéllyel, de örök zaidó optimiz-mussal ajkaikon.

Ünnepnapján ujra sokan mennek a templomba. Nagyon sokan vannak ott, mintha főbhen menekül-nének most az Ur házába, mint jobb időkben. Egy felkötött karu katona, akinek arcán látszanak a szenvedések, különösen áhítatosan imádkozik. Ki tudja, hol és mennyi szenvedésen ment át? A hit-községi előjáró, aki a Tóra felolvasásánál részvesz, szakítottban van, fején cilindér, kezén keztyű és ami-kor valaki eltávozik a Tóra felolvasástól, díszkerten megemeli cilindereit.

Iaj, mi is lesz ebből a sok aggodó, derék, nagy-serü zaidóból? A templomban imádkoztak, áhita-tosan, sok könnyező nő is állott az imaházban, de Rotchildokat nem látunk sehol — a „Rotchild”-templomban... — Kitudja merre járnak? A fron-ton? Vagy valahol délvideken? Vajlon hol is van-nek? És hol lesznek? Emlékezzünk egy cikkre, ame-lyet egy német képes lap közölt. Rotchild arany-kincseit, amint a palotában egy estélyen látni.

7.
A PÁRISI GETTÓ KÉPEL

Másfél századdal ez-előt Páris negye-dik kerületé a vá-lasztékosság és előkelőség központja volt. Csendes füstös utcák, zárt paloták. Az udvarokon angol-ker-tek szökőkutakkal, vésett vízközdő sárkányfejekkel. De ami akkor ragyogott — az ma már csupa on-

lódok, csupa szegénység. Abból a főnemességből, amely egykor ezt a kerületet lakta, semmi sem maradt, 1793 és 1800 között elpusztult és nem maradt semmi a régi dicsőségéből. Az Anjou-Bourbon-Orléans-Nagy Károly és Szicíliai Király-ról elnevezett utcák, meg a bulvárok, ahol egykor kékvérűek laktek, a forradalom után kőrűtek. Az arisztokrácia ezrek idején potom áron dobta oda palotáit. A zsidók azután lassan egybeverődtek Szent Pál negyedében.

Amikor 1862-ben megkezdődtek az utóbbi kori pogromok, akkor indultak el a zsidó számszűkítők Páris gettói felé is. Jötték 1867-ben, 1903-ban, majd Péter Nagy herceg elöl menekültek egy kis hányada is itt kérték ki. Akik régen vesztették el hazájukat, azok még „szerencsések” voltak. Azok még találtak egy darab kenyert. De most csak apró, nyomoruságos üzletek hervadoznak a főnemesség egykori palotáiban.

A Nagy-Károly utca 26 szám alatt például „Maison Grinspan”-cég látható. Elképző palota lehetett egykor, mert Blanka királyné e falak között fogadta XI. Lejost. Ma már csak recsegő-ropogó emledek, még a németek bombája nélkül is. Ez a Maison Grinspan, amely egy szomorú névrakosságot tart a német követség merénylőjével, Európa legvigasztalóbb, legpéldásosabb üzlete. Talán észre sem lehetne venni, de valójában odamozdította a cégábrát „Assasin”, ami azt jelenti, hogy „gyilkos”...

Mi is van egy ilyen gettó-üzletben? Műszoj Grinspan, aki még a kápi korházakban nyomsát viseli a leltár, hársnyakpellel visel és helyegyezik, egy rakétárelvétel csinálunk. 8 petróleum-lépa, másfél méter gépszíj, 5 vánkoshuzat, 3 égiúgy gyertyatűző, 5 konyhakész, 10 képfőrel, néhány lábszárvédő és tűzűtő üvegök.

De a közelében levő Abramovics sem vigasztalóbb. Szent Lévy 1888-ban nyitotta meg üzletét a Rue de France Bourgeois-ban, pontosan abban a házban, ahol egykor Madame Sévigné írta csodálatos leveleit. De vigasztalan a helyzet a Szel aszony egykori palotájában is, ahol most rongy-üzletek és kis sütőtűt írdák helyezkedtek el.

3

KÖZDELEM A KENYÉRÉRT Hiába ragyogott Páris, a gettó mégis szomorú, ahol fanasztikus küzdelem folyik mindég a falat kenyérért. De miből is élnek? Az egyik gummikabátokat ragasztó hajnaltoi késő éjszakai 15 frankért. A másik: utcai árus, akik, ha a rendőr elcsip, kiutasítják az országából. A harmadik: tányérokat mos. A negyedik: cigarettavégeket gyűjt a földalati villamos sínei között és különként 15 frankért árusítja a koldusok között. De minek a többi is felsorolni? Kétségtelen, hogy a zsidóság „világuralmi” kapcsolataihoz a párisi gettónak nincsen sok köze, bár az ellenségesség propaganda sokat írt erről.

Például a Rue de Jardin St. Paul elején levő mézszárszéknek sem. Így hirdeti: „az amsterdami fő-rabbi ur felügyelete alatt.” Friss hus lehet az. amit Amsterdamból ellenőriztek és Párisban adnak el... A Rue Engelherdon egy vendéglőn hat féle felírás: Deutsches Gasthaus! Restauracia Polska! Restaurant Román!, meg az is ott van, hogy: Magyar vendéglő!, végül Albergo italiano! De az enivaléknak sem egyikhez, sem másikhoz nincsen köze, mert szegények, — csak a galicai konyhához értenek...

9

A PÁRISI GETTÓ 13.000 ZSIDÓ HALOTTJA Nyomoruság, nyomoruság mindenfelé. Ez a kopáló rongyoskodó Szent Pál negyed, még főnemesség korában sem volt olyan harcias, mint 1915-ben, az első világháború idején. Tizenhárom ezer külföldi zsidó vonult be ebből a negyedből és 1915 május 9-én, a carency-i csata után hirtelen 13 állg akadt belőlük.

Ki tudja, hogy most is ezekből a szomorú pók-háló gettó-tanyákból hány zsidó hal hősi halált, a retentív erejű német tankok alatt?...

10

A HÍRES PÁRISI TEMETŐBEN. Milyen a párisi zsidó temető? Sokszor kell rá gondolni, különösen most, amikor sok új lakóóra van kilátás.

Nyári vasárnap délután a Père Lachaise-ban. Mindenki ismeri ezt a nevet, aki valaha is olvasott francia regényt. Mert a regényírók ide temetik halottaikat, pedig majd mindegyik párisi kerületben van külön temető. Világhírű emberek nyugosznak a többi temetőben is, például Heine is, aki a Montmartre-on találta meg örök nyugalomát. A legnagyobb patinája azonban: Père Lachaise-nek van.

Monumentális mauzóleum a Rotschildoké. Bent a városban, a Rotschild-palota szemben van a közlérség clakókének palotájával az Elisée-n, de itt a Rotschild-mauzóleumot egyszerű sírok veszik körül. Bizarr síremlék van itt nem messze, mely a híres Epstein alkotása. A sír: Oscar Wilde-é, aki utolsó éveiben, amikor megszünt az élet királyja lenni, a Sabaftian Malmoth nevet is használta.

11.

HÉBER FELÍRÁSÚ SÍRKÖVEK Amint tovább

A KÖZÖS TEMETŐBEN... vándorol az ember, bizonyos területen sűrűn találkozik két betűvel: P. N. Po níkbar! Azt jelenti, hogy: Itt fekszik eltemetve! Héber betűk, mint odahaza. Egyik obeliszik a másik mellett, csupa héber felírás rajtuk, itt-ott francia szöveg, de sok tiszta héber is. Is tom velosor... Ezzel chajil... szót a héber szöveg közül. Amott egy levéta sírja.

De egy barátja sem választja el a zsidó temetőt, a keresztényitől. Nálunk külön ortodox és külön eclogol temető van. Viszont Párisban — amint lát-szik — még külön zsidó temető sincsen. De a héber betűk mégis uralkodnak egy bizonyos területen. Bachel, Dávid, Sámuel, Lévy nevek a sírcsok. Nagy-részt francia zsidók, de vannak a világ minden részéből idejutott zsidók... Ezeréves szenvedések emléktáblái ezek a sírkövek.

12.

UGY FEKSZENEK ITT Most már értem,

A HALOTTAK VEGYESEN, hogy miért van

MINT A HARCÉREKEN: éppen itt a Rot-

ZSIDÓK — NEM-ZSIDÓK... schildok mauzo-

leuma. Most már tudom, hogy miért vannak itt együtt ebben a zsidó-keresztény temetőben. Ugy fekszenek itt a halottak „vegyesen”, mint a harcerekben, zsidók, — nem-zsidók...

13.

„EGY A HÜSÉG, A zsidó szekció minden

EGY A SZERETET, során érdekeségeket ta-

EGY A HAMU...” lálni. A Mur des Fédé-

rés-től jövet ísmét végigtekintünk ennél, az Európá-ban egyedülálló jelenségnek.

A temetőnek erről a részéről csodás panoráma nyílik Párisra. Irmen feljebb olyan a Père Lachaise, mint egy óserdő. Hatalmas fák borítják csúcsát, allg szűródik itt át a nap. Abszolút csend van. Obeliszik szerű sírkő áll a magaslapon: Paul Hyacinthe Loysen sírköve. Az indexre tett abbé, a Sorbonne nagynevi teológiai professzorának neve. Ez van építésiüman latinul:

— Una fides, unus amor, cinis unus, ami azt jelenti: „egy a hűség, egy a szeretet, egy a hamu.” Ez volna talán legjobb zászlója Père Lachaise-nek! A sírkő hátlapján pedig ez a felirat áll:

— Keresztény vagyok, zsidó vagyok és mohamedán vagyok, — mert ember vagyok...

És ennek a néprék kell most éltelhalárcot vinni olyan ideológiában élő nép ellen, amely nagyon, de nagyon távol csik ettől a fellogástól...

14.

LÁTOGATÁS EGY PÁRISI Megszóal a légi-

LÉGVÉDELMI PINCEBEN riadót jelentős szí-

résna bugás. Mióta csaknem ezer áldozatot követelt egy nagy támadás, sokkal komolyabban veszik a figyelmeztetést és mindenki igyekszik a pincébe. Egy ilyen légiriadót végiginni több, mint egyszerű „c-mény.” Majd a jövő írta háramlik a feladat, ezeket az érteseket szépen rendezesdini. Most csak ötlet-szerűen és úgy írjuk le, ahogy a nemrég kapott párisi levélből kilehet állapítani.

Rohanás a pincébe! A nyikorgó falépcsőkön kell

lerohanni abba a pincébe, amelyet monumentális terméskőboltozat tart. Magától-vonalszerű az egész, amely becsületesre válna egy erődímenynek is. De ez csak egy kétszázéves ház, amelyet egyszerű alap-zattal láttak el. A pinceboltozat biztos fedezéknek látszik. Talán menekülésiének látszik, de mégsem az. Amikor éjszaka van, negyedórát adnak, hogy a le-kék felülőzzenek, felszereljük megoktat a gázlárccal, szabadlárkbona-oladatos üveggel és magukhoz vegyék pénzükkel, éricékpapírjaikat és hetékönyveiket. A pin-cébe költöztek az étel és ital tartályokat is, mert a kormányrendelet számol azzal a legrosszabb eshető-séggel is, hogy a ház bomlik és hosszabb ideig „aubri” autarkivál kell ellátniuk magukat. Mindez nem robuszterien, inkább kisé kényvellesen tör-ténik. Utolsóként a nők szállingóznak le, akiknek van idejük arra is, hogy csinosítsák magukat. Hiába keringenek a bombavetőők számszáma a bázistűk fe-llett — a párisi nők nem felejtik el a ruzt.

A francia nők és férfiak olvasnak, esznek-isznek az aubri-ban. Meg van a szellemi élvágy és a testi is. Olvasnak mohton és esznek is — mohón. Helynelben is esznek, de nem frizolban, hanem természetesen francia mohdással. Ez volt a berendezkedése a francs lég-védelemnek. Hogy mennyire voltak eredményesek, azt a sajnálatos tények igazolták...

Voltak olyan éjszákák már, amikor folyton ott kellett lenni és reggel onnan mentek munkára a fér-tiek és iskolába a gyermekek. De amikor délétben az első nagy támadás volt, mégis 245 halott volt, sok ház romhámmar lett és iskolagyerekek is voltak a halottak között.

Este kilenc órakor már látható volt egész Páris. A fény városa, a szűrózó reklámok metropolisza, el-neműlt és sötétté vált. Hova lett a híres párisi lük-tetés? Színházak sok-sok látogatója otthon meghur-dolt a függönyök mögé. Sötét volt már az utolsó két héten az Opera-terem is. Az igazi párisi az szor-nyú polgár maradt, aki nem élt az idegen-forgalom-ból és a sztrákeróinarból.

Most már nincs szükség sem védelmi pincére, sem légvédelmi ütegekre és amikor az ember a sötét éjszakában nagyon figyel, ágyudörgést is csak táv-lyelben hall. A francia fővárosnak nincs többé mit félni az ellenség lövegeitől, hiszen az ellenség kezein van...

15.

SZOMORU FINALE Ez a beszámoló és vissza-

emlékezés már készen volt, amikor jött a lesújtó hír rádióon keresztül, a lapok hasábjain is ökölnyi betűkkel vágott melten mindenkit a valóság, hogy a francia hadsereg heketi kór. Az Eiffel-torony csúcán a horogheresztes lohogó leng. Napoleon és az Im-meritlen Katona sírja előtt német ártég áll és Ver-sailles-ban is német parancsnokság ad utasításokat.

A kultúra, az emberi szabadság héroszi népe még soha ilyen tragikus napokat nem élt át hosszú és nagyszerű történelme folyamán. Olyan hatalmas tragédiának vagyunk szemtanúi, amit még a leg-méresebb fantázia sem birt elképzelni. 36 nap alatt összeomlott Hollandia, Belgium és Franciaország. A haladás és civilizáció élén haladó francia nép gloi-razja földresujtottan áll. Senki sem tudja, milyen hatása lesz ennek a francia lépésnek a további ese-ményekre. Anglia tovább folytatja a harcot és amint Churchill mondja, mindaddig fog küzdeni, amíg azokat a javaitat meg nem menti az emberi-ség számára, amelyért annyi vér folyt már: a sza-badsággért és a jobb emberi létért. Hogy meddig tart még ez a küzdelem és miképpen végződik: a jövő titka!

De az véres valóság, hogy a francia népet Sze-dánról nagyobb csapás érte, végetes összeomlás, amelyet ez a nagy nép mégis ki fog heverni és a kibátl utcákon, a megdermedt párisi élet újra meg-indul majd, mert a történelem sohasem igazságtal-on, legfőképpen csak ideg-órásít.

Nem anachronizmus, amikor azt mondjuk, hogy mi zsidók, akik legjobban tudjuk, mit jelent üldözöttné, lejtörtnak, legyűzöttné lenni, mi tu-dunk legjobban együttérezni azzal a néppel, amely dicsősége csúcsponjtán is humánus, emberi és meg-értő volt.

Inscris in registrul publicat[i]onilor periodice prin or-donanta No. 9/1938. Dos. No. 805/1938. Tribunalul Bihor, Sectia III-a.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Oradea, Str. Miron Pompliu No. 8.

Telefon: 24-40

Naptár 5700

Pénlek: Szivan 15, június 21.

Szombat: Szivan 16, június 22. 2: שבת

Heli szidra: שבת

Heli halora: שבת וירושע

Szombat kezdete:

üzlet bezárás 8.13

gyerlyajuyítás 8.23

Istenlisztelel kezdete 8.33

Szombat befejezése 9.35

Az „ötödik menetoszlop”

a Bibliában

A heti szidrát a napi eseményekre ap-plikálni ötdizetes keduenc irasműve a zsidó újságrának, „Tamaszkodni” egy-egy vers-zsakra, vagy fejezetre és ebből különböző magyarázatokat találni a napi eseményekre. Régi és bevált recept. Mi nem szoktuk ezt, mert ez, különösen a mai lazás időkben, nem egy újság feladatához tartozik.

Most azonban kivétel tesszünk. Ezen a szombaton Mózes IV. könyvének „Selach leho” fejezetét olvassak fel, amelyben arról van szó, hogy miképpen küldött Mózes könyve-ket az országba, hogy megludják, vajjon ter-mékeny-e a föld és ezzel kedvet kapjanak arra, hogy a földért harcoljanak is.

A „kémkedés”-nek ez az idillikusan egyszerű módusa hisse meszeszörűen hang-zik, a mai életűrnys kotonák idején, meg amikor a propaganda czermyi rafinált eszkö-zével igyeksenek meggyőzni a hódítók a maguk embereit arról, hogy az ellenség or-szága „tejjel-mézsel folyó Kánaán”.

A „kémek” elmentek és hoztak hatalmas gyümölcsöket és egyebet, amelyek bizonyít-olták azt, hogy az Igéret földje termékeny és boldog települést jelent majd Izrael né-pének. A mai Palesztina nem igéri a nagy bőséget, mert egyrésze terméketlen föld, amelyet keserves munkával kell termékeny-tenni. A mai „kémek” keserves és izadságos munkát jeleznek azoknak, akik mégis menni akarnak. Menni, mert már nem bírják a pusztában való vándorlást, meg nem őrzi őket az égi lángoszlop, mert az a manna-val ellátott biztonság, amelyből mégis menekülni ellátott biztonság, amelyből mégis szabadulni Ma bombák zuhannak az égből manna helyett és amikor nagy népek tragédiájának borzalmassága tölti el rettenettel szívünket, akkor „kémek” nélkül is szeretnénk már, ha mind löb testvérünk juthatna el az „Igéret földjére”. Nekünk nem kell a modern „ötödik menetoszlop” sem, nekünk nem kellene kémek, mi anélkül is tudjuk, hogy nem hull a manna már és nem nőnek hatalmas szőlő-fürtök. S ha igen, úgy keserves munka eredménye lenne, mert akik ma a föld nagy részét birtokolják, nem teremtettek „Kánaán” a zsidók régi földjéből.

A mai modern „ötödik menetoszlop”-ot

a régi korok nem ismerték. Az ország belső erejét lefőrő erőket, a kombattáns sorok kö-zött levő destrualókat. Bár volt a husos fazé-kért mormolók hada a pusztában, ott volt Korach és gyülekezete, de ezeket mind le-győzték, mert szörvanyosak voltak és minden nagy népi megpróbáltatás velejárót.

A Biblia ezen a héten a mi „ötödik me-netoszlopunkról” beszél, a meraglim-okról. Mi gyűlöljük a kémeket, zsidók között nem is szokott lenni és még a törabeliek is isteni parancs sugalmazására indultak utnuk. Ne feledjük, hogy az első kémek destrualták a hangulatot, mert azt mondták, hogy ártá-sok lakják és nagyon megerősített terület. Ekkor megtorpantak a zsidók és ijedségük eredménye a pusztában való további vándor-lás volt. Csak amikor az újabb kémek jelen-tették a való helyzetet, akkor megindult a támadás és eredménye az ország elfoglalása lett. Ma is vannak ilyen „missmacherek”, akik rosszat is beszélnek Palesztináról, holott egyéni megtorpansukat tükrözi vissza albe-szélésük. Az igazság, a lelkes „kémek” azon-ban realitásokkal jönnek és ezek még korba-csolják a vágyat a zsidó százezrek lelkeiben, hogy bár volna már lehetőség arra, hogy át-kelhesse nek a tengereken. De ma aknák zár-ják el a tengereket és nem lehet sehogysem átkelni rajta. Mintha bezárult volna minden jöreménység útja és az európai népek élet-halál küzdelmének minden lézistát végig kell szenvedniük, mindaddig, amíg ki nem derül majd, hogy újabb tragédiák zudulnak-e majd reánk, vagy jön a felszabadulás, jön a megváltás ideje, amelynek — sajnós — még „ötödik menetoszlopának” egyetlen jelét sem tapasztaljuk.

— EPIITIK A HÉBER EGYETEM MU-ZEUMAT. Mint ismeretes, a héber egyetem kuratóriuma elhatározta, hogy a zsidó régi-ségek számára muzeumot rendez be. A mu-zeum épületeinek alapkövét május 20-án tették le. Előreláthatólag hét hónap alatt a muzeum épülete tétő alá jut. A tervek szer-int kétszemeslet lesz az épület, amelyet a délafrikai Morris Koocher adományából, tízezer fontból építenek fel.

* Szepiős, loites, különleges, pattanásos, ráncos, mitesszes arcból, bársónysima, tiszta, üde, rőzsás, tetszelős, vonzó és szép lesz a Géniusz arckrém használatával. Egy tégey esteli vagy nappali arckrém 50 lei. Géniusz puder 45 lei. Géniusz szappan 25 lei. Készült és postán szállítási utánvétellet Földes győgy-szertár Arad. Levelezéslapon megrendelhető.

— A STOCKHOLMI OROSZ KÖVET-SEG ÁTUTAZÁSI VIZUMOT AD A NEM-ET ZSIDÓ MENEKÜLTEKNEK. A Svéd-országban élő németországi zsidó menekültek, éppugy, mint Közép-Európa többi or-szágnak ottan élő polgárai, nagy nyugtalan-ságban és gondok között élnek. Mindent el-kövegtnek, hogy elutazhassanak Svédország-ból. Akiknek amerikai vízumuk van, Szovjet-oroszországon át akarnak oda eljutni. Az orosz konzulátus Stockholmban semmiféle nehézséget nem támaszt e kívánsággal szem-ben, amennyiben az illetők németországi zsidók. A konzulátus csak a Csehszlovákia-ból és Lengyelországból Norvégiaiba mene-kültek kérvényeit terjeszti fel véleményezés végett Moszkvába.

— CSAK KEVÉS ZSIDÓ TUDOTT ELMENEKÜLNI HOLLANDIABOL. Lon-donból érkező jelentések szerint Angliába kevés hollandiai zsidó menekült érkezett, még azok közül is, akik Németországból menekültek Hollandiába. Ezt azzal indokolják, hogy a hollandiai hatóságok a német csapa-tok gyors és meglepő rajtaütésére nem szá-mítottak és tiltották a német állampolgá-rokat attól, hogy lakásaikat elhagyják. E rendelkezések következtében a Németorszá-gból menekült zsidóknak és szocialistáknak nem volt módjukban előkészületeket tenni a menekülésre. Amikor azután a holland csapa-tok legfelsőbb parancsnoksága rendelkezé-sére a harci műveleteket beszüntették, már késő volt. Az angol keltai partköről érkező jelentések szerint, a hollandiai menekültek között igen kevés a német zsidó. Schewe-ningből egy kicsiny naszádon 14 személy jött át az angol partra, ezek között 8 német zsidó. Egy nagyobb csolnokon 62 menekült tette meg a veszedelmes utat és ezek között ugyancsak mindössze néhány zsidó volt.

— Bukaresti nagyvállalat volt föltisz-tviselője, széleskörű ismeretséggel kizáró-lag elsőrendű cikkek eladására képvisle-lelet keres Bukarestre. Megkereséseket a „Népünk” kiadóhivatala továbbítja.

— JAVUL AZ ARAB—ZSIDÓ VI-SZONY. The News Palestine című new-yorki újság palesztinai tudósítója vezércikké-ben foglalkozik a zsidó-arab viszony javulá-sával. Maga a főkormányzó is egyik nyilat-kozatában rámutatott arra, hogy január óta a közmunkák körül tapasztalt kéreseknl meg lehetett állapítani az arab-zsidó közös frontot. A citrus-termelők ezáltal nem kü-lön-külön kérvényezték az állam hitelgaran-cciáit, hanem együttes arab-zsidó bizottság terjesztette be ezt a kormányzóhoz e'é. Egyre nyilvánvalóbbá válik, hogy a kormány a multban milyen súlyos politikai hibát kö-vetett el, amikor a földvásárlás korlátozását vezette be, amely intézkedés éppugy provokált zsidó, mint arab ellenállást. — Az ara-bok azonnal tiltakoztak az ellen, hogy a kormány az ő tulajdonjogaikba beleavatko-zik. A törvény ugyanis súlyosan érinti a tel-kek értékét. Az egyetlen hasznos momentum ebben az ügyben az, hogy a zsidók és ara-bok meg fognak egyezni a földvásárlások te-kintetében. A kormány rövidesen egészen különös és fonák helyzettel fogja szembe-találni magát. A földnelküli arabok érdeklé-ben beindított akciója ugyanis szerte fog foizlani, mert nem fog találni arabot, akinek ne legyen telke.

PÜSPÖK
gyógyfürdő
Oradea mellett!

600 év óta használják eredménnyel a 42°C kénés rádiumos gyógyforrásait reuma, köszvény, csúz, ishiás, trombozis, vala-mint női betegségek ellen.

Iszapfürdő, forró iszappakolások, női-, férfi-tükörfürdők, kád-, villany-, szénsavfürdők

I. o. panzió: lakás, háromszori étlapsze-gyinti első osztályu étkezés, gyógy- vagy hullám-fürdő.

jun.—sept.	220—250 L.	260—290 L.
I. o. panzió személyenként		
Kétágyas szobában két-személynek	400—440 „	480—540 „
II. o. panzió — — — — —	160 „	180 „

Vasúti kedvezmény

Éttermeinkben mérsékelt étlap árak. Orth kóser vendéglő. Kóser penzió! A fenti árakhoz 10% felár. Alkandó zene. — Cursalonban minden este tánc-verseny kuglázó. — Tenisz pálya. — Csolnákázó. Románia egyetlen hullám-fürdője

Kérjen prospektust.

Erdélyiek figyelmébe!

DROGUERIA CARAIMAN

BUCUREȘTI
Academiei 1 colț cu
Str. Doamnei
Tel. 545.80.

Raktáron tartja az összes bel- és külföldi gyógyszer-különlegességeket, infúziókat, valamint az összes illatszereket és kozmetikai cikkeket. Nagy választék Houbigant, Ceron, Chanel, Michel, Guerlin, Patou, Grölie, s. b. gyártmányokban.

Kérem kirakataimat megtekinteni és mérsékelt áramról vételkészséget nélkül meggyőződni.

SALAMON MÓR
gyógyszerész
DROGUERIA CARAIMAN

Ami még soha nem volt...

Talán mégsem egészen helytálló az, hogy semmi új nincs a nap alatt. Mert nem hinnék, hogy valaha is a zuhanó bombázó repülőgép, a hatalmas tank-kolosszussal egyidőben támadott volna és közöttük rádióösszeköttetés lett volna. Nem hinnék, hogy ama is lett volna precedens az idők folyamán, — bár inkább valószínűbb — hogy valaha is elmondották volna a szerelmi vallomást, amit egy pesti nagy napilapban közölt egy neves író.

Amint leírja, sőtál valahol a pesti hegyek között és a szép tavaszi hangulatnak megfelelően párok sétáltak el mellette. Akaratlanul is föltauja volt, amint egy hölgy a mellette sétáló férfinék becsőzön odaszól:

— Te nem vagy zsidó!... Te nem vagy zsidó!...

Ugyltszik, hogy a leány nem volt zsidó és a férfi, akit szeretett, azzal a súlyos pecchel születte, hogy zsidó. Már pedig ez a mai megrézett atmoszfériájú világban „áthidalhatatlan” ellentétet jelent és bizonyára alacsonyrendűségű érzéssel mondotta a férfi, hogy bizony ő zsidó...

Mire a nő, hogy szerelmének kétségtelen tanujelét adja, azt hangoztatta: — Te nem vagy zsidó! Ezt az elismerést nyújtotta, mint szerelmének legbiztosabb és legkétségtelenebb bizonyítékának zálogát. Mintha azt mondotta volna ezzel: — Akármilyen is mondanak az emberek, akár hogy is rágalmoznak léged, te nem vagy zsidó, mert te szép vagy, jó vagy, nem is lehetsz zsidó. Csak a csunya emberek fogják ezt rád, azok a gonoszok, holott szerintem — „te nem vagy zsidó!”

Mióta a világ fennáll, ilyen „szerelmi vallomás” nem sok hangozhatott el. De azért élünk „modern korban”, hogy ilyen is lerögzítsen a napi krónikás, ívet, ami régebben örületnek számított volna, (s talán egykor is annak fog számítani) — de most élő valóság, amit egy pesti sétányon lehet hallani, de még sok más helyen is a világnak. Milyen kor is az, amelyben a szereltet legbiztosabb záloga ez a vallomás: Te nem is vagy zsidó — te egy rendes ember vagy!

— **BEITRÁKOZÁSOK A PALESTINAI ISKOLÁKBA.** Az erdélyrészi Palesztina Hivatal közlése szerint, a palesztinai felső-, közép- és szakiskolákba való felvételi kérvények benyújthatók július 1-ig. Tekintettel a még rendelkezésre álló rövid időre, az érdekeltek jelentkezzenek sürgetően a Palesztina Hivatalnál (Oficiul Palestinean, Timișoara, IV. Bul. Berthelot 3.) Bejelenteni lehet a június 10-14 éves gyermekeket, akiknek gyámságát vállalják Palesztinában lakó rokonok.

— **PAROKÁK LEGSZEBB KIVITELBEN gondosan és megbízhatóan készüinek HANDEL fodrászatban. Oradea, Str. Reg. Carol II. No. 3.**

— **HOLLAND-ZSIDÓ MENEKÜLTEK ANGLIÁBAN.** Az Angliába menekült holland zsidó publicista, dr. M. van Blankenstein elmondotta, hogy az ejtőernyősök üldözése elől biciklin menekült Hágából Hook van Hollandba, annak ellenére, hogy már akkor német csapatok vonultak fel és a menekülés nagy veszedelemmel járt. Ugyancsak ő mondotta, hogy az ejtőernyősök között igen sok az egészen fiatal katona és nem egy közülük olyan, aki hollandiai családoknál volt elhelyezve ellátásra abban az időben, amikor a világháború után Németország élelmezési inszignben szenvedett. A hollandiai menekültek között van A. Cohen, a hollandiai távirati iroda főszerkesztője, aki 40 menekülttel együtt egy kis halászhajón jutott el az Északi tengeren Angliába. Egy másik 23 személyből álló Amsterdami menekült csoport, közöttük asszonyok és gyermekek, nagy viharban jutott át a tengerből Angliába. Amikor megérkeztek az angol hatóságok elkülönítették őket a többi menekültől származó menekült csoportoktól, és a hollandiai menekültektől.

Divat- és gyógycipészet

Kohn István
Oradea, Parcul Traian 1.

— **Iparvállalat volt vezető tisztviselője, kitűnő munkatárs, elsőrangú referenciákkal, megfelelő elhelyezkedést keres. Erdélyi önkéntes „Administratív erő” jelige alatt a kiadóhivatal továbbít.**

MENEKÜLT RABBI KÖNYVE KÖLN-RŐL. Az elmúlt hetekben Philadelphiában Adolf Kobar menekült németországi rabbi tollából feltűnést keltő könyv jelent meg Köln város zsidóiról. A rabbi 1938. november 10. után, amikor a náci elpusztították a templomot és számos zsidó házat, menekült el a városból. Amerikában megírta a város zsidóinak történetét. Kölnben már a római birodalom idejében éltek zsidók és pedig jóval a kereszténység előtt. A német császárok idején ezután élénk részt vettek a város fejlődésében. Később több herceg-érsek türelmi rendelkezést bocsátott ki a zsidók érdekében és szabadságukat kaptak bizonyos foglalkozások üzésére. A könyv ismerteti a kölni zsidók helyzetét a francia forradalom után. 1815-ben, amikor a porosz uralom megint helyreállt, Kölnben 351 zsidó család élt. A város a 19-ik században rohamosan fejlődött, nagy kereskedelmi centrum lett, ami a zsidóság közönségi életét is átforgatta. Számos zsidó intézményt alapítottak, amelyek követendő példái lettek az egész kulturvilág hasonló intézményeinek. A könyv felsorolja azokat a kölni zsidó nagyságokat, akik az általános emberi fejlődést elősegítették, közöttük Mozes Hess, a cionizmus uttörője, aki Köln zsidó temetőjében nyugszik. A könyv élvezetes stílusa és a szótromból zsidó közönség eleven leírása révén amerikai nemzsidó körökben is feltűnést keltett és nagy könyvsikerrel jelentet.

— **BEITRÁKOZÁSOK A PALESTINAI ISKOLÁKBA.** Az erdélyrészi Palesztina Hivatal közlése szerint, a palesztinai felső-, közép- és szakiskolákba való felvételi kérvények benyújthatók július 1-ig. Tekintettel a még rendelkezésre álló rövid időre, az érdekeltek jelentkezzenek sürgetően a Palesztina Hivatalnál (Oficiul Palestinean, Timișoara, IV. Bul. Berthelot 3.) Bejelenteni lehet a június 10-14 éves gyermekeket, akiknek gyámságát vállalják Palesztinában lakó rokonok.

— **PAROKÁK LEGSZEBB KIVITELBEN gondosan és megbízhatóan készüinek HANDEL fodrászatban. Oradea, Str. Reg. Carol II. No. 3.**

— **HOLLAND-ZSIDÓ MENEKÜLTEK ANGLIÁBAN.** Az Angliába menekült holland zsidó publicista, dr. M. van Blankenstein elmondotta, hogy az ejtőernyősök üldözése elől biciklin menekült Hágából Hook van Hollandba, annak ellenére, hogy már akkor német csapatok vonultak fel és a menekülés nagy veszedelemmel járt. Ugyancsak ő mondotta, hogy az ejtőernyősök között igen sok az egészen fiatal katona és nem egy közülük olyan, aki hollandiai családoknál volt elhelyezve ellátásra abban az időben, amikor a világháború után Németország élelmezési inszignben szenvedett. A hollandiai menekültek között van A. Cohen, a hollandiai távirati iroda főszerkesztője, aki 40 menekülttel együtt egy kis halászhajón jutott el az Északi tengeren Angliába. Egy másik 23 személyből álló Amsterdami menekült csoport, közöttük asszonyok és gyermekek, nagy viharban jutott át a tengerből Angliába. Amikor megérkeztek az angol hatóságok elkülönítették őket a többi menekültől származó menekült csoportoktól, és a hollandiai menekültektől.

— **BEITRÁKOZÁSOK A PALESTINAI ISKOLÁKBA.** Az erdélyrészi Palesztina Hivatal közlése szerint, a palesztinai felső-, közép- és szakiskolákba való felvételi kérvények benyújthatók július 1-ig. Tekintettel a még rendelkezésre álló rövid időre, az érdekeltek jelentkezzenek sürgetően a Palesztina Hivatalnál (Oficiul Palestinean, Timișoara, IV. Bul. Berthelot 3.) Bejelenteni lehet a június 10-14 éves gyermekeket, akiknek gyámságát vállalják Palesztinában lakó rokonok.

— **PAROKÁK LEGSZEBB KIVITELBEN gondosan és megbízhatóan készüinek HANDEL fodrászatban. Oradea, Str. Reg. Carol II. No. 3.**

— **HOLLAND-ZSIDÓ MENEKÜLTEK ANGLIÁBAN.** Az Angliába menekült holland zsidó publicista, dr. M. van Blankenstein elmondotta, hogy az ejtőernyősök üldözése elől biciklin menekült Hágából Hook van Hollandba, annak ellenére, hogy már akkor német csapatok vonultak fel és a menekülés nagy veszedelemmel járt. Ugyancsak ő mondotta, hogy az ejtőernyősök között igen sok az egészen fiatal katona és nem egy közülük olyan, aki hollandiai családoknál volt elhelyezve ellátásra abban az időben, amikor a világháború után Németország élelmezési inszignben szenvedett. A hollandiai menekültek között van A. Cohen, a hollandiai távirati iroda főszerkesztője, aki 40 menekülttel együtt egy kis halászhajón jutott el az Északi tengeren Angliába. Egy másik 23 személyből álló Amsterdami menekült csoport, közöttük asszonyok és gyermekek, nagy viharban jutott át a tengerből Angliába. Amikor megérkeztek az angol hatóságok elkülönítették őket a többi menekültől származó menekült csoportoktól, és a hollandiai menekültektől.

Megszabadulhat a ruhájára ruhulló kellemetlen lejkorpától, ha „HEINRICH” PETROL-szappant használ.

Megszünteti a hajhullást és korpázást, kapható minden szaküzletben

VIVE LA GUERRE!

A hadviselő Olaszország évezredes gettóitól Mussolini zsidótörvényéig

Az olaszok hadat üzentek a franciáknak és az angoloknak. Most nincs itt az ideje annak, hogy kritika tárgyává tegyük ennek az európai nagyhatalomnak ezt a gesztusát. Bizzuk rá minden ember józan ítélőképességére, hogy mit is jelent hadat üzenni abban a pillanatban, amikor a franciák elethalai harcukat vívják a német katonai erővel. Lehet egyéni szempontból és a mi perspektívánkól érthetetlen és az eljárás, de aki ismeri az olasz nemzet jelszavát, a „sacro egoismo”-t, a „szent önzést”, az nem csodálkozik a hadüzeneten sem, amely rendkívüli módon befolyásolhatja a giganthus harc végső kimenetelét. Az olasz hadüzenet megtörténte után, megkezdődött ezen a fronton is a küzdelem és az olasz Caproni repülőgépek éppen úgy szállódnak már Malta és a többi brit megerősített pontok felett, ahogy az angol gépek is bombázzák a nagy olasz városokat és katonai célpontokat.

— **BEITRÁKOZÁSOK A PALESTINAI ISKOLÁKBA.** Az erdélyrészi Palesztina Hivatal közlése szerint, a palesztinai felső-, közép- és szakiskolákba való felvételi kérvények benyújthatók július 1-ig. Tekintettel a még rendelkezésre álló rövid időre, az érdekeltek jelentkezzenek sürgetően a Palesztina Hivatalnál (Oficiul Palestinean, Timișoara, IV. Bul. Berthelot 3.) Bejelenteni lehet a június 10-14 éves gyermekeket, akiknek gyámságát vállalják Palesztinában lakó rokonok.

— **PAROKÁK LEGSZEBB KIVITELBEN gondosan és megbízhatóan készüinek HANDEL fodrászatban. Oradea, Str. Reg. Carol II. No. 3.**

— **HOLLAND-ZSIDÓ MENEKÜLTEK ANGLIÁBAN.** Az Angliába menekült holland zsidó publicista, dr. M. van Blankenstein elmondotta, hogy az ejtőernyősök üldözése elől biciklin menekült Hágából Hook van Hollandba, annak ellenére, hogy már akkor német csapatok vonultak fel és a menekülés nagy veszedelemmel járt. Ugyancsak ő mondotta, hogy az ejtőernyősök között igen sok az egészen fiatal katona és nem egy közülük olyan, aki hollandiai családoknál volt elhelyezve ellátásra abban az időben, amikor a világháború után Németország élelmezési inszignben szenvedett. A hollandiai menekültek között van A. Cohen, a hollandiai távirati iroda főszerkesztője, aki 40 menekülttel együtt egy kis halászhajón jutott el az Északi tengeren Angliába. Egy másik 23 személyből álló Amsterdami menekült csoport, közöttük asszonyok és gyermekek, nagy viharban jutott át a tengerből Angliába. Amikor megérkeztek az angol hatóságok elkülönítették őket a többi menekültől származó menekült csoportoktól, és a hollandiai menekültektől.

— **BEITRÁKOZÁSOK A PALESTINAI ISKOLÁKBA.** Az erdélyrészi Palesztina Hivatal közlése szerint, a palesztinai felső-, közép- és szakiskolákba való felvételi kérvények benyújthatók július 1-ig. Tekintettel a még rendelkezésre álló rövid időre, az érdekeltek jelentkezzenek sürgetően a Palesztina Hivatalnál (Oficiul Palestinean, Timișoara, IV. Bul. Berthelot 3.) Bejelenteni lehet a június 10-14 éves gyermekeket, akiknek gyámságát vállalják Palesztinában lakó rokonok.

— **PAROKÁK LEGSZEBB KIVITELBEN gondosan és megbízhatóan készüinek HANDEL fodrászatban. Oradea, Str. Reg. Carol II. No. 3.**

— **HOLLAND-ZSIDÓ MENEKÜLTEK ANGLIÁBAN.** Az Angliába menekült holland zsidó publicista, dr. M. van Blankenstein elmondotta, hogy az ejtőernyősök üldözése elől biciklin menekült Hágából Hook van Hollandba, annak ellenére, hogy már akkor német csapatok vonultak fel és a menekülés nagy veszedelemmel járt. Ugyancsak ő mondotta, hogy az ejtőernyősök között igen sok az egészen fiatal katona és nem egy közülük olyan, aki hollandiai családoknál volt elhelyezve ellátásra abban az időben, amikor a világháború után Németország élelmezési inszignben szenvedett. A hollandiai menekültek között van A. Cohen, a hollandiai távirati iroda főszerkesztője, aki 40 menekülttel együtt egy kis halászhajón jutott el az Északi tengeren Angliába. Egy másik 23 személyből álló Amsterdami menekült csoport, közöttük asszonyok és gyermekek, nagy viharban jutott át a tengerből Angliába. Amikor megérkeztek az angol hatóságok elkülönítették őket a többi menekültől származó menekült csoportoktól, és a hollandiai menekültektől.

— **BEITRÁKOZÁSOK A PALESTINAI ISKOLÁKBA.** Az erdélyrészi Palesztina Hivatal közlése szerint, a palesztinai felső-, közép- és szakiskolákba való felvételi kérvények benyújthatók július 1-ig. Tekintettel a még rendelkezésre álló rövid időre, az érdekeltek jelentkezzenek sürgetően a Palesztina Hivatalnál (Oficiul Palestinean, Timișoara, IV. Bul. Berthelot 3.) Bejelenteni lehet a június 10-14 éves gyermekeket, akiknek gyámságát vállalják Palesztinában lakó rokonok.

— **PAROKÁK LEGSZEBB KIVITELBEN gondosan és megbízhatóan készüinek HANDEL fodrászatban. Oradea, Str. Reg. Carol II. No. 3.**

— **HOLLAND-ZSIDÓ MENEKÜLTEK ANGLIÁBAN.** Az Angliába menekült holland zsidó publicista, dr. M. van Blankenstein elmondotta, hogy az ejtőernyősök üldözése elől biciklin menekült Hágából Hook van Hollandba, annak ellenére, hogy már akkor német csapatok vonultak fel és a menekülés nagy veszedelemmel járt. Ugyancsak ő mondotta, hogy az ejtőernyősök között igen sok az egészen fiatal katona és nem egy közülük olyan, aki hollandiai családoknál volt elhelyezve ellátásra abban az időben, amikor a világháború után Németország élelmezési inszignben szenvedett. A hollandiai menekültek között van A. Cohen, a hollandiai távirati iroda főszerkesztője, aki 40 menekülttel együtt egy kis halászhajón jutott el az Északi tengeren Angliába. Egy másik 23 személyből álló Amsterdami menekült csoport, közöttük asszonyok és gyermekek, nagy viharban jutott át a tengerből Angliába. Amikor megérkeztek az angol hatóságok elkülönítették őket a többi menekültől származó menekült csoportoktól, és a hollandiai menekültektől.

pedig, Nápoly és Pompéi között közlekedő his vasuton vidám dalokat énekelnek. De mit is dalolnak? Irredenta dalokat.

Tartalmuk: lesz még miénk Korzika, Nizza! Meg becsmerlő szavak a franciákról, Mintha 1914-ből átruspondolva érezném az 1934-es hangulatra: Megállj, megállj kutya francia, nem lesz tied Nizza és Korzika!... Mi csináljuk Olaszország politikáját — kiáltják a gyerekek. S utána kórusban: Duce a noi! Eija, eija, általa...

Ezt láttam hat évvel ezelőtt... M ért nem következtek az ilyen jelenségekből a franciák már akkor, amikor egy évvel később kitört az abesszini-olasz harc? Miért blokállak a Népszövetségen keresztül Olaszországot? Most már késő van, de akkor még nem volt „tengely” és nem volt szoros német-olasz barátkozás! Egy szerény utas látta mindezt, de miért nem láttak eléggé az illetékesek? Nem profétizmus ez, csak annak megállapítása, hogy mintha valakinek verte volna meg az Isten a gloire népét! Meg a józan angolokat is...

Most már: itt a fait accompli! Ezen a hadüzeneten nem lehet már változtatni. Szembe kell nézni az eseményekkel. Az az óia antisemitává lett Itália, felvonult és harcolni akar a „latin testvér” ellen! Amire még nem volt példa a történelemben!

Most már: nincs egyéb vigaszunk, mint visszanezni a múltba és összeválni mindazt, amit nagyjából tudunk az olasz zsidóság történelméről kapcsolatosan. Az olasz zsidók nagyrésze, a spanyol kiűzetés után került a felszigetre, de vannak dokumentumok 2500 évről visszamenőleg is.

1871-ben mindössze 35.800 zsidó élt ott, 1911-ben 44.000 lélek. A világháború után, amikor Triest, Görz, Fiume, Merán is hozzájuk került, ez a szám megnövekedett. De Kelet- és Középeurópából is kerültek oda az utóbbi 20 évben egyetemi diákok, akik ott tanultak és tanulmányaik befejezése után a hatóságok engedélyével ott telepedtek.

Rómában 15.000, Bolognában 2000, Ferrarában 1500, Firenzében 3500, Fiumében 3000, Genovában 1500, Livornóban 3500, Milánóban 6000, Triestben 5000, Velencében 2000 zsidó lakik. De talán még szörvénnyosan Mantuában, Paduában, Anconában és Parmában is zsidókat.

Az 1914-18-as világháborúban nagy áldozatokat hoztak az olasz zsidók, sokan estek a frontokon és vagyonilag is meghiúsultak akkor a maguk nagy áldozatát. Az olasz gyarmatokon is szép számmal laknak zsidók. Különösen Tripolisban, (akikről lapunk más helyén írunk érdekes részleteket). Különösen Lybia fővárosában Tripolisban lakik körülbelül 30.000 zsidó, akik a lakosság 33%-át teszik. Abessziniában pedig 50.000 falasi zsidó lakik, — akikről már régebben írtunk.

Egyideig a német, osztrák zsidók emigrációjának utja is az olasz kikötőknél át Triesten, Genuán át vezetett. A mostani háború kitérése előtti időben az ott működő menekültügyi hivatalokat megrhamozták az ottrekedt menekült zsidók, hogy a rendelkezésre álló certifikátjukkal, eljussanak Palesztinába vagy olyan tengerentúli államokba, ahol nyugodtan élhetnek, amíg elmulik ez az európai retentó világ. Mar ezáltal is siettek, mert nem tudhatták, hogy nem járnak úgy, mint a hollandiák, belgiumi menekültek, akik visszajutnak a koncentrációs táborokba, amelyek elől oly kétségbeesetten menekültek el. Az olasz hatóságok is igyekeztek szabadulni tőlük, de a hajók már a háború előtti hetekben is le voltak foglalva, mert besorozták őket a csapatszállítások szolgálatába. Nehány ezer menekült maradt a kikötővárosokban, akik most úgy lebögnék a lét és nemlét peremén, mint Mohamed kuporsója, az ég és föld között.

— **BEITRÁKOZÁSOK A PALESTINAI ISKOLÁKBA.** Az erdélyrészi Palesztina Hivatal közlése szerint, a palesztinai felső-, közép- és szakiskolákba való felvételi kérvények benyújthatók július 1-ig. Tekintettel a még rendelkezésre álló rövid időre, az érdekeltek jelentkezzenek sürgetően a Palesztina Hivatalnál (Oficiul Palestinean, Timișoara, IV. Bul. Berthelot 3.) Bejelenteni lehet a június 10-14 éves gyermekeket, akiknek gyámságát vállalják Palesztinában lakó rokonok.

5 évig szenvedtem rettentő gyomorgörcsökben...

és talán még ma is beteg volnék, ha nem szereztem volna tudomást a kiváló GASTRO-D. orvosáról, írja nekünk Crisán József, București, Str. Tabăcari 18. És valóban az amerikai gyógynövényből készült GASTRO-D. a gyomor-, máj-, epe-, vese-, és bélbetegségeket megszünteti még akkor is, ha ezek már nagyon előrehaladott állapotban vannak.

Orvosok is ajánlják. GASTRO-D. kapható gyógyszerárakban és drogériákban, vagy postán megrendelhető 150.— lej utánvét mellett. Császár E. gyógyszerárában, București, Calea Victoriei 124.

zésükre álló certifikátjukkal, eljussanak Palesztinába vagy olyan tengerentúli államokba, ahol nyugodtan élhetnek, amíg elmulik ez az európai retentó világ. Mar ezáltal is siettek, mert nem tudhatták, hogy nem járnak úgy, mint a hollandiák, belgiumi menekültek, akik visszajutnak a koncentrációs táborokba, amelyek elől oly kétségbeesetten menekültek el. Az olasz hatóságok is igyekeztek szabadulni tőlük, de a hajók már a háború előtti hetekben is le voltak foglalva, mert besorozták őket a csapatszállítások szolgálatába. Nehány ezer menekült maradt a kikötővárosokban, akik most úgy lebögnék a lét és nemlét peremén, mint Mohamed kuporsója, az ég és föld között.

— **BEITRÁKOZÁSOK A PALESTINAI ISKOLÁKBA.** Az erdélyrészi Palesztina Hivatal közlése szerint, a palesztinai felső-, közép- és szakiskolákba való felvételi kérvények benyújthatók július 1-ig. Tekintettel a még rendelkezésre álló rövid időre, az érdekeltek jelentkezzenek sürgetően a Palesztina Hivatalnál (Oficiul Palestinean, Timișoara, IV. Bul. Berthelot 3.) Bejelenteni lehet a június 10-14 éves gyermekeket, akiknek gyámságát vállalják Palesztinában lakó rokonok.

— **PAROKÁK LEGSZEBB KIVITELBEN gondosan és megbízhatóan készüinek HANDEL fodrászatban. Oradea, Str. Reg. Carol II. No. 3.**

— **HOLLAND-ZSIDÓ MENEKÜLTEK ANGLIÁBAN.** Az Angliába menekült holland zsidó publicista, dr. M. van Blankenstein elmondotta, hogy az ejtőernyősök üldözése elől biciklin menekült Hágából Hook van Hollandba, annak ellenére, hogy már akkor német csapatok vonultak fel és a menekülés nagy veszedelemmel járt. Ugyancsak ő mondotta, hogy az ejtőernyősök között igen sok az egészen fiatal katona és nem egy közülük olyan, aki hollandiai családoknál volt elhelyezve ellátásra abban az időben, amikor a világháború után Németország élelmezési inszignben szenvedett. A hollandiai menekültek között van A. Cohen, a hollandiai távirati iroda főszerkesztője, aki 40 menekülttel együtt egy kis halászhajón jutott el az Északi tengeren Angliába. Egy másik 23 személyből álló Amsterdami menekült csoport, közöttük asszonyok és gyermekek, nagy viharban jutott át a tengerből Angliába. Amikor megérkeztek az angol hatóságok elkülönítették őket a többi menekültől származó menekült csoportoktól, és a hollandiai menekültektől.

— **BEITRÁKOZÁSOK A PALESTINAI ISKOLÁKBA.** Az erdélyrészi Palesztina Hivatal közlése szerint, a palesztinai felső-, közép- és szakiskolákba való felvételi kérvények benyújthatók július 1-ig. Tekintettel a még rendelkezésre álló rövid időre, az érdekeltek jelentkezzenek sürgetően a Palesztina Hivatalnál (Oficiul Palestinean, Timișoara, IV. Bul. Berthelot 3.) Bejelenteni lehet a június 10-14 éves gyermekeket, akiknek gyámságát vállalják Palesztinában lakó rokonok.

— **PAROKÁK LEGSZEBB KIVITELBEN gondosan és megbízhatóan készüinek HANDEL fodrászatban. Oradea, Str. Reg. Carol II. No. 3.**

— **HOLLAND-ZSIDÓ MENEKÜLTEK ANGLIÁBAN.** Az Angliába menekült holland zsidó publicista, dr. M. van Blankenstein elmondotta, hogy az ejtőernyősök üldözése elől biciklin menekült Hágából Hook van Hollandba, annak ellenére, hogy már akkor német csapatok vonultak fel és a menekülés nagy veszedelemmel járt. Ugyancsak ő mondotta, hogy az ejtőernyősök között igen sok az egészen fiatal katona és nem egy közülük olyan, aki hollandiai családoknál volt elhelyezve ellátásra abban az időben, amikor a világháború után Németország élelmezési inszignben szenvedett. A hollandiai menekültek között van A. Cohen, a hollandiai távirati iroda főszerkesztője, aki 40 menekülttel együtt egy kis halászhajón jutott el az Északi tengeren Angliába. Egy másik 23 személyből álló Amsterdami menekült csoport, közöttük asszonyok és gyermekek, nagy viharban jutott át a tengerből Angliába. Amikor megérkeztek az angol hatóságok elkülönítették őket a többi menekültől származó menekült csoportoktól, és a hollandiai menekültektől.

— **BEITRÁKOZÁSOK A PALESTINAI ISKOLÁKBA.** Az erdélyrészi Palesztina Hivatal közlése szerint, a palesztinai felső-, közép- és szakiskolákba való felvételi kérvények benyújthatók július 1-ig. Tekintettel a még rendelkezésre álló rövid időre, az érdekeltek jelentkezzenek sürgetően a Palesztina Hivatalnál (Oficiul Palestinean, Timișoara, IV. Bul. Berthelot 3.) Bejelenteni lehet a június 10-14 éves gyermekeket, akiknek gyámságát vállalják Palesztinában lakó rokonok.

— **PAROKÁK LEGSZEBB KIVITELBEN gondosan és megbízhatóan készüinek HANDEL fodrászatban. Oradea, Str. Reg. Carol II. No. 3.**

— **HOLLAND-ZSIDÓ MENEKÜLTEK ANGLIÁBAN.** Az Angliába menekült holland zsidó publicista, dr. M. van Blankenstein elmondotta, hogy az ejtőernyősök üldözése elől biciklin menekült Hágából Hook van Hollandba, annak ellenére, hogy már akkor német csapatok vonultak fel és a menekülés nagy veszedelemmel járt. Ugyancsak ő mondotta, hogy az ejtőernyősök között igen sok az egészen fiatal katona és nem egy közülük olyan, aki hollandiai családoknál volt elhelyezve ellátásra abban az időben, amikor a világháború után Németország élelmezési inszignben szenvedett. A hollandiai menekültek között van A. Cohen, a hollandiai távirati iroda főszerkesztője, aki 40 menekülttel együtt egy kis halászhajón jutott el az Északi tengeren Angliába. Egy másik 23 személyből álló Amsterdami menekült csoport, közöttük asszonyok és gyermekek, nagy viharban jutott át a tengerből Angliába. Amikor megérkeztek az angol hatóságok elkülönítették őket a többi menekültől származó menekült csoportoktól, és a hollandiai menekültektől.

alázatását. Mintha Titus nevének diadal-kiáltása is kicsendülne a néma kövek közül. Ez a drámai gettó, illetőleg mindaz, ami megmaradt belőle. Itt láthatók komoran, dőbentő-szurkén a gettó házak, melyek könyvet és vért lehelnek.

MILYEN AZ ELET A MAI ROMAII GETTOBAN?

Via Portico d'Ottavia. A gettó legszelebb uccája. Sűrűg-törög a nép. Tipikus középkori házak, apró ablakkal, egy és két emeletes keskeny homlokzatú építmények, csigalépcsőkkel. Utána következnek: a Via di S. Ambrogio. Ez az ucca kétféle széles csupán, az ablakok kihajlók szinte kezét is foghatják egymással. A Via de Fanari-n több hatalmas kapubejárát, ezeket azonban kihasználják, mert műhelyek és üzletek vannak bennük. Szegénység, régi butorok, csak egy-egy értékes műkincs, kiludja honnan. A négyzetes kis téren, a Piazza Mattei-n, a kis gettóházak között ragyogó szökőkút. Ez a Fontana della Tartarughe — amelyet állítólag maga Raffael tervezett.

A Via della Regina-n kevesen járnak, csak egy két gyermek kergetőzik. A Via dell'arco degli Cenci a gettó egyik legforgalmasabb uccája. Apró boltok és műhelyek sorakoznak egymás mellett. Itt mindenféle réz-éremet árúsítanak. Azt mondja egy rézdarabra az egyik árus, hogy még a jeruzsálemi templom kegyzszerének egyik maradványa. Egy piros szövetdarabot pedig azt állítja, hogy Diocletianus tojásként egyik csücské. Mirendült régiségek. Végül itt a Via de Fianara. Ezt az uccát állandóan fenyegette az áradó Tiberis. Itt élte át a régi római zsidóság, az árviz retteneteit, ezer gond és baj között, amikor többeszer alig volt a menekülésre lehetőség.

De ki tudná felsorolni mind a kis uccát? Amott még a Piazza del Pianto, amelynek legalább stilszerű a neve: Stralmak tere. Gettóhoz illő név. Még a Via St. Anghelo in Pasceria — a halászközség uccája. Uccai árusok tömege, akiknél minden kapható. Zöld-ségtől a kész férfifütyökig.

A már említett Via del Arco degli Cenci uccán van a Cenci palota, ahol lefejezték Cenci Beatrice-t, ezzel szemben épült az új zsidótemplom. Nem messzi innen van a gróf Orsini palota, amely Pieroloni zsidó bankáré is volt. Itt született ebben a házban Anacletus papa is.

A MODERN ROMA ZSIDÓ VONATKOZÁSAI — AMIKOR A KIRALY AVATOTT TEMPLOMOT

A híres tarpei szikla egy része is benyúlik a gettóba. Innen lasztították le a bűnösöket: közöttük Bargerát, a lázadó zsidó vezetőt is, aki itt lelte borzalmas halálát.

De a későbbi korok dicsőségesebbek voltak.

Ime: nem messzi innen, ott ékekedik magasba nyúló kupolájával az az új római zsidó templom, amelyet 1904-ben építettek és amelynek megnyitását Victor Emánuel király is megjelent, egész családjával együtt és áhitattal hallgatták az istentiszteletet. Méltó isteni hajlék ez, amely ott áll a Lungo Tevere Cenci és a Via di Monte Saverio között. Valamikor régen ott zsinagóga állott ezen a helyen, s helyén épült ez az egy nagy templom. Az őt kis zsinagóga azt jelképezte, hogy a régi római gettó őt egyházkerületből állott, s ezek között mind-egyiknek meg volt a maga sajátos jellege. Aszerint, hogy ősi római zsidók jártak-e oda, vagy Spanyolországból, esetleg Sziciliából, vagy máshonnan költöztek-e be? Elnek még Romában olyan családok is, amelyeknek ősi még Titus előtt vándoroltak be Romába. A nagytemplom déli oldalán hatalmas márványtábla a falban. Rajta az elmúlt háború hősi halottainak névsora. Mennyi mindent

tudna ez a sok régi és újabbkori emlék mesélni, ha a kövek beszélni tudnának? De még így is! Hiszen az uccanevek is tudnak mesélni. Vajjon nem a sokatmondó a Via delle Azzimelle, amely azt jelenti, a „kövászatlan kenyerek uccája”. Bizonyára itt sütötték évszázadokon át a pászkát, a zsidó sanyarúság eme történelmi szimbólumát.

HÉBER FELÍRATOK — KERESZTÉNY TEMPLOMOKON

Még valami érdekes és jellegzetes a gettóban. A Via Rua-n összezsúfolt kis házak között terül el a Palazzo Orsini palota. Itt áll egy régi keresztény templom. A bejáraton felül a Megváltó képe, Alatta erdőfél heber betűkkel, Jezsás proféta versei. A híres felírás, amelyben a proféta haragra gerjed a nép ellen. A Madonna della Pietra templomának homlokzatán is heber felírás van. A monda szerint (vagy történelmi valóság) annak idején egy hilehagyott zsidó vitte keresztül a pápai udvarnál, hogy odakerüljön az a heber szöveg, amely fordításban így szól:

— Kinyujtom kezemet minden nap egy makacs nép felé, mely csökönyösen halad olyan uton, mely nem jó... (Ezt mondja Ezsaiás 65. 2.)

Ez a római gettó mostani látkepe — nagyjából, — ahonnan annyi dicsőség és annyi gyász szabadult a világra. A tündérlő lélek olasz égboltozat mennyi pernyét vitt, széjjel a világba. Es ez a gettó ma az új zsidótörvények hatására újraéled, mintha a kövek és régők közé a gonoszság csak elbújt volna és most újra rászabadulna, a nem oly régen, már csak „régiség”-nek ismert gettóra. A római gettó újra éledni kezd, tartalommal telítődik, hiszen a zsidóellenes olasz törvények szerint, a középkor újra itt van és míg messiá távolban, újra „légiók” maradtak és repülők ezrei szelik át a légtegrtet, addig az olasz gettók újra visszanyerik régi jelentőségüket és dicsőlet dicsőségüket.

Kellett írjunk a római gettóról. De még mennyit lehetne írni és mennyit is írtak a történelem és regényírók? Egy nép több ezer éves múltjából olyan fejezeteket, amelyek örök dicsőséget jelentenek, de öök gyászt is. Szomorúságot és szépséget és egy nép soha el nem pusztítható vitalitását jelentik.

A PÁPAK ÖRKÖDTEK A GETTÓ NYOMORA ÉS ELYNYOMÁSA FÖLÖTT

A régi századokban minden egyes pápának, minden olasz hercegének meg volt a maga zsidó történelmi vonatkozása. Lengernyi írást tudnánk összefoglalni ezzel a történelemmel kapcsolatban, de ezúttal csak arról írunk, ami a XIV. század gettójában történt, amikor egy Mattei nevű keresztényre bízták a gettó kapuinak kulcsát (lucát is nevezték el róla) és minden este bezárta a gettó kapukat. Az őrzéssel járó díjakat „természetesen” a zsidók fizették meg. Akkor is ott volt a gettó központja: a Piazza Judea-n. A közelben lakó keresztényeknek pedig ha álban tetés mellett volt tiltva a gettóhoz való közlekedés. Ezt a tilalmat XIII. Gergely pápa még megerősítette.

Egészen bizonyos, hogy a római gettó nem csupán fizikai, hanem lelkiekre is vonatkozó volt. A pápák a zsidókkal szemben nem voltak toleránsak. Azt mondjuk: ez a középkor volt, de kérdezzük halkan: vajjon ma nagyon messzi vagyunk a középkortól?

AZ EMANCIPÁCIÓS IDŐK NAGY ZSIDÓ KARRIERJEI

Az olasz zsidókat I. Napoleon emancipálta. Az általa 1807-ben összehívott párisi szanhedrionnak számos olaszországi rabbi is tagja volt. Amikor Napoleon napja leáldozott, akkor az olasz emancipációk is vége lett. VII. Pius pápa meg az inkvizíciót is

Baile FELIX gyógyfürdő Oradea mellett

(Románia Pöstyénje) 49 C° hőfoku, kénes, rádiumos hévízforrás. Mindenféle reumatikus bántalmak, valamint női betegség ellen párhallan gyógyhatású.

Ujjonnan berendezett: iszapfürdők, iszappakolások és mesterséges szén-savfürdők — állandó orvosi felügyelet mellett

Szabadfürdő Vasuti kedvezmény! Különléte szórakozások: Tenisz, könyvtár, állandó zene, kórház, tánc. Ritualis vendéglő: Prospektust küld: Direcțiunea Băilor Felix, Județul Bihor

ujból bevezette és elvette a zsidók jogait, visszakergette őket a gettóba.

Reménysugárt jelentett I. Ferenc császár által engedélyezett rabbi szeminárium Paduában, amely 1871-ig állott fenn. Az 1848-as forradalmi idők után újra reakció következett. De Giuseppe Finzi és Izacco Arton nevű zsidóknak nagy részük volt az új Olaszország felépítésében, amely végül is egyenjogúsította az összes zsidókat. Amikor 1870. szeptember 20-án meghódították Romát, akkor a római zsidóság végéig kiszabadult az egyházi állam befolyása alól.

Olaszország hosszú évtizedekig nem ismerle az antiszemitizmust. Talán az egyedüli európai állam volt, amely nem kodifikálta ezt az átkos szisztémát.

De adott is híres zsidó embereket az olasz zsidóság Itáliának. Például: Leone Wollenberg pénzügyminiszter, Luigi Luzzatti miniszterelnök, Otholenghi hadügyminiszter, külügyminiszter Schanzer zsidók voltak és Roma városának polgármestere Nathan is zsidó volt.

Amikor a zsidótörvény — a legújabb — beköszöntött, több mint 100 zsidó egyetemi tanár működött a különböző egyetemeken és számos magasrangú katonatiszt volt a hadseregben. A fascista Olaszország kezdetben nagyon becsülte a zsidókat. Köztudomású, hogy Margaritta Sartati írta meg a legjobb Mussolini életrajzot és az olasz diktató: nagyon becsülte ezt az olasz-zsidó írónőt, hiszen ő volt hivatalos életrajzírója is. Azt is elfelejtették, hogy Georgio Del Vecchio professzor dolgozta ki annak idején a fascizmus alapvető tanait is. Kiváló jogász és filozófus volt, a fascista teoria elgondolója, aki egyben a mai olasz alkotmány megalakítója is volt.

Láthatjuk, hogy hatalmas zsidó erők dolgoztak a fascizmus érdekében. De az utóbbi években „revizió” alá került Mussolini filozofizmus. Most már azt mondják, hogy a fascizmus a zsidó eszméiségtől távol áll, de amikor a zsidó professor megvetette alapjait, akkor ünnepezték és rajongták érte.

Igy tűnik ki, hogy a világ dicsősége mulandó és így jut újra jelentőséghez, a régi, többévezredes római gettó...

Vajjon ez a mostani háború mit jelent majd az olasz zsidóságban? És vajjon mit fog jelenteni — általában — a világ zsidóságának? Hinnünk kell, hogy a több-zeréves történelemnek — lesz még dicső folytatása is! Ez a remény táplál bennünket, minden csalódás és kiábrándulás dacára...

LEITNER ZOLTÁN.

A kolozsvári orth. szentegylet Lilienthal Sándort választotta elnökeknek

A kolozsvári orthodox Cheva-Kadisa képviselő-testület az elmúlt héten választotta meg elnökéget. A választás iránt rendkívüli érdeklődés nyilvánult meg és a képviselőtestület majdnem teljes let-számban jött el. Vigdorovits Izso, mint a választási bizottság elnöke, pártatlan tárgyilagossággal vezette le a választást, amelynek eredménye a következő:

Elnök Lilienthal Sándor lett, akit egyhangúlag választottak meg erre a fontos tisztségre. Alnökök lettek: Ernster Hermann és Schwartz Mór, szerelési elöljáró: Lázár Lajos, jótékonyági előjáró: Marmorstein Márton, gondnokok: Schwartzberger Mihály és Pál Márton, pénztárnok: Indig Zsigmond, ellenőr: Weinstein Mór, gazda: Rosenfeld Armin, tanácsnokok: Adler Sámuel, Goldberger Kálmán, Stern Herman és Végh Márton.

Az eredmény kihirdetése után Vigdorovits Izso megleghány beszédben köszöntötte az egyhangúlag megválasztott elnököket. Ugy érzi, hogy az új elnök eddigi nobilis gondolkodása és jó zsidó érzése jussán elhivatott arra, hogy a Cheva élen fejtsen ki előadás munkáidat. A választmány és a vezetőség tagjai természetesen a legmesszebbmenő támogatást ígérték.

Lilienthal Sándor a spontán lelkesedésnek és szép megnyilatkozástól meghatva köszöni az iránta megnyilvánuló bizalmat. Igéri, hogy igyekeznél fenn-meltonnak lenni e bizalomban. Legjobb érte szerint akarja megoldani azokat a nehéz problémákat, amiket az idők viszontagságai rónak ma a közügyek élen álló férfiakra. A Cheva, mint ennek a városnak első karitatív intézménye, kell, hogy megtartsa eddigi nivóját, kell, hogy az idők parancsára az eddigi intézményeket fejlessze és ha arra szükség mutatkozik, újakkal bővítse ki. Mindehhez azonban Kolozsvár zsidóságának és a Cheva vezetőségének pártfogására lesz szüksége. Reméli, hogy ezt a pártfogást nem fogják tőle megvonni.

Biró Andor az ortodox hitközség nevében köszöntötte az elnököket. Az újonnan megválasztott vezetőség nevében pedig Lázár Lajos üdvözölte leendőtest szavakban Lilienthal Sándort, akinek ellen-zésével zárult a gyűlés.

Bucsuünnepély Szatmáron

Szatmárról jelentik: Guth Lajosné, a szatmári zsidó közélet egyik számottevő vezető egyénisége, több jótékony és társadalmi egyesület elnöknője, a cionizmus lelkes harcosa, az Országos Vöröskereszt Egyesület szatmári fiókjának alelnöknője, családja-val együtt a közélet napokban végleg eltávozik Szatmárról és Bucurestieba költözik. Ebből az alkalomból a Wizo meglepően részletesen. Dr. Markovits Aladár lakásán nagyszabású letelekavé est volt, amelyen a felszólalók Guthné élévülhetetlen érdemeit méltatták. Dr. Rosenfeld Andoré, a Wizo elnöknője könnyes szemekkel mondott istenhozzódást a távozóknak, akinek hiányát nagyon meg fogja érezni Szatmár város zsidósága. Dr. Schwartz Lajos, a cionista egyesület nevében, felsorolta Guth Lajosné érdemeit, amelyek az elmúlt 20 évben áldozatos munkássággal szerezte. Indítványára a meglepő, Cionért minden áldozatra kész urasszony nevet bevezeték a jeruzsálemi aranykönyvbe. Dr. Markovits Aladár a Dorkochba sportegylet, Heimovits Mórné a Zsidó Árvagondozó, Weinberger Józsa a Wizo tésésári központja nevében vett búcsút Guth Lajosnéltól. Guth Lajosné szíve mélyéig meghatva, könnyfátyolos szemmel köszönte meg a szeretetnek feléje áradó megnyilvánulásait és megfogadta, hogy a fővárosban is folytatni fogja az új zsidó otthon felépítésére irányuló munkáját. A Wizo-est mintegy 100 résztvevője ezután hosszasan ünnepele Guthné és szerencsekívánatokkal halmozta el.

Szívhai, erelmeszesedés, nőibetegségek, idegkibajoknál, reumánál, stb. Buziás-gyógyfürdő, Bánát, Románia

szénsavas-, vasasfürdők és ivókurák. Fürdőidény május 15 — október 1. Gyógyulás, szórakozás, pihenés, strand, sport, tánc, mozi, park. Muschong Hotel, Grand Hotel, Bazar Hotel, Adél villa, Antónia villa, Margit villa, valamint számos magánvilla és ház. Információ: Fürdőigazgatóság és Oclial Local de Cură și Turism.

Dr. Vajda Istvánt véglegesítették főrabbi állásában

Június 9-én az oradeai nyug. szer-tartású hitközség összehívta valamennyi tagjának ösgyűlését, hogy véglegesen döntsönék a főrabbi állás betöltéséről. Egyetlen jelölt volt, az állást csaknem egy éve betöltő dr. Vajda István rabbi, akinek megnagyvő egyénisége az elmúlt idő alatt általános szeretetet vívott ki. A gyűlésen 300 szavazat esett dr. Vajda Istvánra és az eredményt a hitközség disz-küldöttsége adta tudatára a véglegesen megválasztott főrabbinak.

Sövuot este a Cion templomban mon-dotta el dr. Vajda István főrabbi lényes szónoki készséggel előadott és nagyszertűen felépített beszédét, amelyet a zsu-folási megített templom közönsége áhítattal hallgatott. A főrabbi kegyelettel em-lékezett meg nagy elődjéről, néhai dr. Kecsekeméi Lipótról, akit 50 évvel ezelőtt avattak ezen a helyen nagyváradi főrabbiá és 47 évig adott díszet ennek a helynek. Most az Ő örökébe lépett, amely nagy feladat, de vállalja, mert úgy érzi, hogy vele van a hitközség minden egyes tagjának szeretele és megbecsülése. Ezután ünnepelesen megfogadta az új lel-kipóztör, hogy minden erejével azon fog igyekezni, hogy méltó legyen arra a helyre, amelyre a Sors kegye állította.

Az új főrabbi installációján tartott beszéd mély hatást költett. Nagy szeretettel fogadja a nagyváradi zsidóság az új főrabbit, aki bizonyára disze is lesz az egész erdélyi nyugati szertartású rabbi-karnak.

Árvák szombatja

Az Erdélyi Zsidó Árvagondozó a gyenge és he-leges gyermekek megerősítésére ez évben XVIII. nyaralattási akcióját rendezti a bergóli havasokban levő túthasi nyaralótelepen.

A túthasi nyaralótelepen Erdély egész területéről évente néhány száz árva és szegény gyermek nyaral, akik a legtöbb esetben nélkülözésben elhöl-tött 11 hónan után, 1 hónapot magaslalí levegőn, lőséges táplálkozás mellett töltnek el és megerősödve térnek vissza korábbi környezetükbe.

A családok koncentrálása és az igen hosszú tél folytán ez évben különösen nagy azoknak a gyer-mekeknek a száma, akik kellő táplálkozás hiányá-ban, — különben is betegségre hajlamosak lévén — nyaralattásra szorulnak, mert a beérkezett orvosi vizsgálatok szerint testúlyuk sok esetben 6-10 kg-nál is kevesebb, mint amennyi életkoruknak meg-felelni lenne. Ezért a nyaralattás keretét a legmesszebbmenő határig ki kell bővítenünk és a megített intézkedések szerint ez évben 3 csoportban 600 árva és szegény gyermek részesülhet egész Erdélyből a nyaralattás áldásában, ha az erdélyi zsidó társad-alom erre a lehetőséget nekünk megadja. Ezért kell az ÁRVÁK SZOMBATJA akcióját Erdély egész területére kiterjeszteni, hogy ne legyen egyetlen olyan zsidó hitközség sem, amely ki ne vegye a részét ezen gyermekvédelmi akcióból.

A folyó évben a hitközségek templomai az ÁRVÁK SZOMBATJAT jun. 22-én, Sabbat Sólach szombatján fogják meg-

tartani és ezen sabbath templomi bevételeit a szent-cetra átengedni.

Ahol a helyi viszonyok folytán az ÁRVÁK SZOMBATJA ezen dátumon nem volna megrendez-hető, valamelyik következő szombatra halasztható. Azon hitközségektől, amelyek templomi adományai-ka semmilyen célra nem engedik át, vagy ahol jlyenszerű adományokból számottevő eredmény nem volna várható, ugy egyrészt maga a hitközség váltsa meg ezen adományokat, másrészt tagjai között erre a nemes célra megfelelő formában rendezzen gyűlést.

Minden lef az árva és szegény gyermekek nyaral-tatását mozdítja elő és így a zsidó ifjúság fizikai megerősítésére szolgál.

Szlovákiai kivándorlókkal teli hajók Jugoszláviában

Novi-Vrhaszról kaptuk a hírt, hogy május első hetében 410 zsidó kvándorló-óval — akiknek nagy része pozsonyi — hajó költött ki a Jugoszláviában levő bezdani kikötőben. A kivándorlók nagy része erő-teljes, fiatal férfi és leány, akik teli élet-kedvvel indulnak az új életutára.

Rosenberg Sámuel ujverbázi előtze-tőnk különben a következőket írja még a kivándorlókról: A hajó maga nagyon ki-csi, körülbelül 300 személyt tud csak be-fogadni és így az utasok egymáshoz zsu-follan tessék meg a fáradságos utat. De nagy bennük a vallásos hit és a Palesz-tina iránti szeretet és ezek az érzések sokszorosan megacélozzák erejüket. Jel-lemező lelki beállítottságukra, hogy dacára a szűk helynek — kenyelmük rovására — imabárat rendeztek be a hajón, ahol Tóra-juk is van és állandóan Talmud tanulás folyik.

A jugoszláviai zsidóság a legnagyobb szolidaritással áll a kivándorló zsidók mellé és mindennel ellátják őket. Bezdán-ban hosszabb időt kénytelenek tölteni, mert elfogyott a motorolajuk és ezért be-kell várniuk egy Mohács felől jelzett újabb kivándorló hajót, amelyen újabb 180 emigráns van. Ezt a hajót megkérték, hogy hozza magával a szükséges olajat és az-után együtt folytatják majd az utat Pa-lesztina felé. Az ujverbázi hitközség Pra-ger petrovoselői rabbi vezetésével teher-autónyi élelmiszert küldött Bezdánba, amit ott természetesen rendkívül nagy öröm-mel fogadtak. Ugyancsak nagyobb adomá-nyokat küldött a somori hitközség is. Kül-önben az ujverbázi és somori hitközség-gek felkészültek arra, hogy a dunai utat választó kivándorlókat mindenben segíteni fogják, s ennek szellemében addig is bő-kezűen látták el az ott áthaladó transpor-tókat.

Jellemzésül, hogy mire képes a zsidó áldozatkészség, közli a tudósító azokat az etelmennyiségeket, amelyeket a novi-verbásziak hetenkint adnak a bezdani ha-jón levőknek, amik onnan tovább indul-hatnak. Az első küldeményben rengeteg ru-hanemű volt, 5 mázsa kenyér, egy máz-sa kalács, rizs, gersli, sajt, szardínia, ma-karoni, szalámi és 40 kgr. ételolaj. Petro-voselőből pedig 5 mázsa kenyér, 15 kgr. szalámi és rengeteg ruhanemű ment. A somori hitközség is körülbelül azonos mennyiségű élelmiszert küldött.

Stockholm. — Számos német zsidó menekültnek sikerült Norvégiából Svédországba menekülnie, ahol őket külön táborba internálták.

London. — Az angol rendőrség Sir Oswald Mosley-on kívül a fasiszták brit utójának számos más tagját is őrizetbe vette és pedig azért, mert az utolsó hetekben is erős defetista politikát folytattak.

Helsinki. — A Hias igazgatósága Vilnából származó értesülése szerint Finnország kormánya megengedte, hogy a Litvániában és Svédországban tartózkodó menekültek, akiknek vízumuk van az Egyesült Államokba, Pelsamo kikötőjén minden további nélkül átutazhatnak céljuk felé.

Washington. — Washingtoni jelentések szerint a külügyminisztérium olyan értesülések birtokában van, amelynek értelmében az olasz kormány nem ad vízumot azoknak a zsidóknak, akik San Domingóba akarnak eljutni, hogy ott a zsidó telepeket megszervezzék és mint pionírok munkálkodjanak.

Fekföld. — A Délafrikai Zsidó Népkepviselet (Board of Deputies) a Cionista Szövetséggel karöltve megleghogya üdvözlő tévratot küldött Smuts főbornoknak hétfenedik születésnapja alkalmából.

Zürich. — A Zürichi megjelent „Israelitische Wochenblatt” című lapban vezércikk jelent meg, amely többek között ezeket írja: „Az egész svájci hadsereg fegyverben van. Ezenkívül önkéntes csapatokat is képeznek ki. A svájci lakosság minden esetre fegyverre készül.

Jeruzsálem. — A jeruzsálemi, názáreti és más kerületek hatóságai újabban elrendelték, hogy nemcsak a kikötő városokat kell elszéllíteni, hanem az ország belsejében levő városokat és falvakat is.

LEGVEDELMI INTÉZKEDÉSEK PALESZTINÁBAN. Olaszországnak a háborúba történt belépése messzemenő biztonsági intézkedések megtételét vonta maga után Palesztinában is.

EREDMÉNYTELEN AZ ANTISZEMITA IZGATÁS NORVEGIÁBAN. A Times stockholmi jelentése szerint a norvég lakosság nem hajlandó eleget tenni a német hatóságok zsidóellenes felszólításainak.

Borsecen június 15-én nyílt meg a 18 éve fennálló Hoffmann orih. kóser vendéglő. Olcsó árak, pontos kiszolgálás. Szíves pártfogást kér: Hoffmann Restaurant.

ANTISZEMITA FASISZTÁK ELLENI RENDSZABÁLYOK KANADÁBAN. Montrealból érkező jelentések szerint a kanadai rendőrség az elmúlt hetekben nagyszabású razziait és házkutatást rendezett a „National Union Party” helyiségeiben.

AUSZTRIÁBÓL ÉS A PROTEKTORATUS TERÜLETERŐL MÁR NEM ÜLDÖZIK KI A ZSIDÓKAT. Bécsből érkező jelentések szerint a zsidóknak Ausztriából és a cseh protektorátusból való kiűzését felfüggesztették. A felfüggesztés oka abban keresendő, hogy nincs elegendő vagon ilyen célokra, minthogy a nyugaton harcoló hadsereg ellátását kell szolgálni.

JÓLSZITUALT ERDÉLYI FIATALEMBER házasság céljából megismerkedne, egy minden információt kibíró hálhátis urilánnyal. Tekintetbe csak azokat az ajánlatokat veszi, amelyek teljes címmel, esetleg fényképpel vannak ellátva.

LEÉPÍTETT, éreltségizett, technikai tudással bíró, iparművészeti rajzolásban is tökéletes, nagy ismeretséggel rendelkező zsidó tisztviselő, ki könyvelői és levelezői állásokat töltött be nagy vállalatoknál, keres képességeinek megfelelő állást, vagy elfogad képviselőket, akvizíciós tevékenységet bármely szakmában.

H-U-M-O-R

VIZBEFOJTASRA ÍTELVE.

Reb Chajem-Jankev, Chelem hírközségének nagytekinélyű roshakolja kiment a placra halat venni a szombat tisztelőre. Minthogy egyik kezében a falaszójtója, a másikban pedig a bojja volt, kénytelen volt a halat kabátja belsőszébe helyezni.

A súlyos ítéletet azonnal végre is hajtották és a halat bedobták a folyóba.

HONNAN ERÉD? . . .

Jedí beteg lesi az orvos szavát. — A vizsgálat alapján megállapítom, hogy önnek diszpepsiája van. — Istenem! És miből származik ez? — A régi görög nyelvből — válaszolja finom mosollyal az orvos.

Két ifjú orvostanhallgató nyári szünetre hazatagat. Kisétálnak a hegyek közé és az egyik elragadtatva sóhajt fel: — Micsoda pompás levegő! — Az ám — töltija a másik, — kár, hogy nincs légesőhurutunk.

A PREMISLANI REBBERŐL . . .

Reb Mejerhez, a premislani cadikhoz jött egy tolvaj és szegyenkezve vallotta előtte: — Rabbí, egész életemben loptam és most öregsegenre szeretnék meg térni, de szegyenkezem az emberek előtt.

Ne szegyenkezz — felelt Reb Mejer — én is fiatalkoromban hajlottam a lopásra, csak a köbhőgési ingerem tartott vissza. Félttem, hogy ha bemegegy valakinek éjjel lopni, csakhamar elárul majd a köbhőgésem és elfognak. Mit tettem tehát? Elmentem elhelyett a tanháza és éjjeli imát mondtam. Te is gyere el hozzám minden éjjel és együtt mondjuk majd az éjjeli imákat . . .

Ugyancsak Reb Mejertről meséli: Bejött hozzá egy özvegyasszony sirva, hogy lánya esküvő előtt áll és a vőlegény nem akar a chupa alá menni, amíg meg nem kapja a tehenet, melyet hozományul ígért neki.

Menj és vidd el neki az én tehenemet, amely az istállómban áll. — felelt Reb Mejer. Nem sokára bejött a rabbiné kiáltozva: — Rettenetes! eltűnt a zsidó! — Nem bá, — felelt Reb Mejer, — viszontlátjuk majd százhusz év múlva! . . .

LIEBERMANN-ANEKDOTÁK.

Max Liebermann, a pár éve elhunyt nagyevű német-zsidó festőművészt felkereste egy műbíráló. Előadta, hogy egy tehetséges fiatal művész nagy nyomorban van és támogatást érdemel. Vegye meg a mester egy-két rajzát ötven márkáért.

Liebermann megnézte a rajzokat, aztán fejcsóválva agra vissza a márpát és így szólt: — Sarah Bernhard mondotta egyszer: Tant d'amour, que vous voudrez, mais pas de cochonnerie! Én pedig adok most száz márkát, de ezekből a rajzokból nem kérek!

Mikor Liebermann megkapta első rendjét, így szólt: Nem tudom, ezért gratuláció jár-e, vagy részvénytartkozat! Egy irigykedő kollégája pedig megjegyezte: — Vigyázzon, mester: Most jön a többi! Meri, ha valamelyik kutya sarokkővet fedezett fel, — a többi is rájár . . .

BUN DE IMPRIMAT. „GRAFICA”, ORADEA

NÉPUNK

Director și Șefredactor: Wasserstrom Sándor

ORADEA

Redactor responsabil: Leitner Zoltán

Térjünk vissza önmagunkhoz!

A zsidóságnak az életmegnyilvánulások minden terén tapasztaltnak kellene lenni. Okosabbnak és tapasztaltabbnak, mint minden más népnek. Mert mi — mint nép — öregek vagyunk és amint egyes emberek életében, úgy egy népi életben is a kor bölcsőbbé, liqqadtabbá és türelmesebbé kell tege a mai generációt.

Példát vehetnénk olyan népektől, amelyek sokkal jobb sorsot biztosított a történelem s mégis a bajba is valami csodálatos nagyságról tesznek tanúságot. A francia belügyminiszter a gyors napján, a tegyversznet! kezdetekor azt mondta szótartában: „Franciaországnak ma hallgatnia kell, hogy szive sirhasson.”

Mi zsidók sohasem tudunk elég méltóan viselkedni az időkhez. Legalább is eaddig nem mutattunk elég érzéket a realitások iránt. S ez annál csodálatosabb, mert egyenlőre minden egyes zsidó igen sok praktikus érzékkel bír és egzisztenciális küzdelemben talán lejjobbban kitűnik a többi emberek között.

Példa rá az utóbbi negyedszázad, amikor egy országot építhetett volna és nem tette. Azok a milliók, amelyek elvesztettek a zsidóság számára, bőven elegetek lettek volna ahhoz, hogy ma már Palesztinában 3-4 millió zsidó éljen és a világ eie meredő zsidó-probléma egyrésze ezzel megoldást is nyert volna. Mer akkor is megoldást, ha a kéikédők szerint Palesztina a hadiesemények szférájába is került.

Nincsen iragikusabb az anyékné, meg a népek életében, amikor elmulasztják a nagy lehetőségeket. Mi zsidók sok mindent elmulasztottunk már, így többek között azt, hogy Palesztinát ugy építsük, ahogy azt a zsidóság mai helyzete parancsolóan megkövetelné.

Nem láttuk előre mindazt, ami követ-

kezik és hogy az előrelátás hiánya milyen rettenetű tragédiákat okozhat, azt ma már a francia példából is látjuk. Pedig a francia nép nagy, boldog és gazdag nép, amelynek megengedhet magának azt a történelmi „luxust” is, hogy döbbenetes tévedéseket kövessen el.

De mit teyünk mi? Soha ne legyen már valóságérzetünk? Ne lássuk még most sem, hogy mi a teendőnk? Megpróbáltuk néhány szóban mégis körvonalozni, hogy mily módon képzeljük el a zsidóság teendőit?

Először is alakuljon már ki lelkiünkben az a tudat, hogy egyetlen zsidó se ringathassa magát abban a hitű és nevetésqes illúzióban, hogyha elszakítja magát a zsidó közösség bajától és kicsinyes nézőpontok szerint irányítja ügyeit, akkor mentesül a közös bajoktól.

Ha a zsidó közösség feléje nyújtott kéro markát nem eiqéiti ki oly mértékben, ahogy azt tenni elsőrendű kötelessége. Tehát: fel kell ismerje kötelességeit a feladatokkal szemben és a közösség iránti kötelességeit vegye alapos revizió alá. Meg kell ez mutatkozzék akkor, amikor az ifjuság kérdéseiről van szó, amikor intézmények kérik segítségét, amikor a zsidó sajtó közeledik feléje, amikor a többi közös zsidó feladatok követelik, hogy vegye ki a maga részét ebből a kötelességből.

De valóságzerlet akkor sem szabad cserben hagyja, amikor az ifjuság utját kell egyengesse. Ne ábrándozzon intellektuális

pályákról, hanem most már valóban a praktikus életpályák felé orientálódjék. De ne az ötven éveseket akarja átállítani, hanem a tizenöt-husz éveseket, s ezért a erdélyi zsidóságnak minden lehető el kell követni, hogy egészen más iskola-rendszeri adjon az ifjuság továbbképzésének szolgálataiba. Ipari gimnáziumokat és olyan lehetőségeket, amelyek mindinkább olyan irányba terelik a zsidó ifjuságot, amely az elkövetkező időknek lejjobbban megfelel.

Ezzel egyentartan fontos, hogy a zsidóság most már végre szakítson a kitélő való élettel. Tudjuk és tisztában van veie minden józan ember, hogy a zsidó végezt utját nem tudjuk eltéríteni eredeti irányától akkor sem, ha a klubok, kávéházak és egyéb szórakozóhelyek zsidómentesek is lennének. De az is bizonyos, hogy egy egészen vekonyka léteq felszines életéről itélik meg a zsidóság helyzetét. Ha egy nagyobb városban öiven vagy száz zsidó család asszonyai járnak-keinek elegánsan mindentel, akkor azt hiszik, hogy minden zsidó Eldorádoában él. Holott a zsidóság 95 százaléka keservesen küzd a mindennapi kenyérért és boldog, ha a drágulás nehézségeivel szemben megis tud kenyereit, adni sápadt és sovány gyermekeinek. A peritériák és a zsidóokta uccák tomeqakásait nem látja csak a végrejelítő, viszont a szórakozóhelyek „napos oldalának” kevés, de sokszor tüntető és ellenszenves léteqét magával a zsidósággal azonosítják.

Meg kell mégis próbálni példát venni a francia néptől. Annak méltóságjellességéről az élet nehéz óráiban. Ott tudnak majd nagy áldozatokat is hozni a népi tenységért és a jóvőért. Próbáljuk meg mi is, mert kell legyen elég tapasztalatunk és népi-intelligenciánk ahhoz, hogy felhojjuk az idők szavát.

Az európai zsidóság történelmének súlyos óráit éli át. Talpalatnyi hely sincsen már, ahol a békés nyugalom boldogságában ringatóznék. Ezt vegye tudomásul minden egyes zsidó, s ezert kell élje ezentul magán és közösségi életét! Térjünk vissza önmagunkhoz! Térjünk vissza a régi zsidó etikához, mert ez a mi kimeríthetetlen erőforrásunk.

Megalakult Nemzet Pártja

Ofelése szombaton rendelet-törvényt írt alá, amely szerint a Nemzet Ujjászüléti Frontja átalakul a Nemzet Pártjává, amely totális párt formájában fog működni. A nemzet erkölcsi és anyagi életének irányítását ez a párt végzi. A párt közjogi testület. A Nemzet Pártjának vezetőit Ofelése a király, mint a párt legfőbb vezetője írja alá.

A törvényrendelet egyik paragrafusa értelmében a köz- és megánvállalat igazgatóságába csak a totális párt tagja foglalhat helyet.

A Nemzet Pártja újabb rendelete értelmében, július 1-én megkezdődik a pártba való felvétel, amelynek két pontja van.

1. Egyéni kérvényekkel kell kérelmezni a pártba való felvételt.

2. A kisebbségek részére külön requisiterek állítandók fel. Zsidók nem lehetnek a párt tagjai.

Külön rendelet fogja szabályozni a városokban és falvakban a felvételek rendjét.